

Allan Dyrlund Parbst

Fra: Jan Bønæs <JBN@gl.stm.dk>
Sendt: 6. september 2018 15:35
Til: Shari Boateng
Emne: Sv: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204) (RIGS-GL Sagsnr.: 2015 - 168)

6. september 2018

Vedr. **Ministeriets j.nr.: 2018-9948.**

Rigsombudsmanden i Grønland har modtaget høringsmaterialet og har efter gennemgang af dette kun at bemærke, at der ikke ses taget højde for handicappede mv. der ikke kan underskrive erklæringen om overholdelse af grundloven eller give det forventede håndtryk.

Vi forventer ikke at formålet med lovændringen har været at udlukke handicappede fra at opnår statsborgerskab.

Herudover ser vi ikke herfra at have yderligere kommentarer til forslaget.

Med venlig hilsen
Inussiarnersumik Inuulluarit
Jan Bønæs

Souschef

Rigsombudsmanden i Grønland

Postboks 1030

3900 Nuuk

Telefon: (+299) 32 10 01

Fax: (+299) 32 41 71

Officiel e-mail: ro@gl.stm.dk

Officiel hjemmeside: www.rigsombudsmanden.gl

Denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer kan indeholde fortrolig information, der alene er til brug for den tiltænkte modtager. Har du ved en fejl modtaget denne e-mail, beder vi dig venligst returnere denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer - og herefter slette e-mailen og eventuelle vedhæftede filer i dit it-system uden at kopiere eller videregende denne. På forhånd tak.

Allan Dyrhund Parbst

Fra: Allan Dyrhund Parbst
Sendt: 8. oktober 2018 10:47
Til: Allan Dyrhund Parbst
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)

Fra: rr@rigsrevisionen.dk [<mailto:rr@rigsrevisionen.dk>]

Sendt: 7. september 2018 12:12

Til: adp@uim.dk; Nicolai Holm Larsen

Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)

Til Udlændinge- og Integrationsministeriet

Udlændinge- og Integrationsministeriet har den 6. september 2018 sendt forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. i høring.

Rigsrevisionen har gennemgået lovforslaget med fokus på bestemmelser vedrørende statslige revisions- og/eller regnskabsforhold jf. Rigsrevisorlovens §§ 7 og 10 og kan konstatere, at det ikke omhandler sådanne forhold.

Rigsrevisionen har derfor ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Sara Drevfors
Fuldmægtig

RIGSREVISIONEN

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir. +45 33 92 85 91

sard@rigsrevisionen.dk
www.rigsrevisionen.dk

Allan Dyrhund Parbst

Fra: Allan Dyrhund Parbst
Sendt: 8. oktober 2018 10:50
Til: Allan Dyrhund Parbst
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)
Vedhæftede filer: Høringsbrev.pdf; Udkast til lovforslag.pdf; Høringsliste.pdf

---

Fra: Jan Hempel [<mailto:Jan.Hempel@politiforbundet.dk>]

Sendt: 10. september 2018 10:15

Til: Allan Dyrhund Parbst

Cc: Nicolai Holm Larsen

Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)

Til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Politiforbundet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Politiforbundets jr.nr. 2018-00729.

På forbundets vegne - og med venlig hilsen

Jan Hempel
Forbundssekretær

H.C. Andersens Boulevard 38
DK-1553 København V

Tlf. +45 3345 5965

E-mail mail@politiforbundet.dk

Østre Landsret
Præsidenten

Den 11 SEP 2018
J.nr. 40A-ØL-76-18
Init: RSL

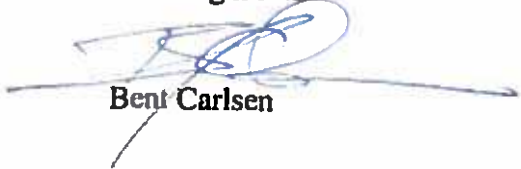
Udlændinge- og Integrationsministeriet
Indfødsretskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. e-mail til: adp2@uim.dk og nhl@uim.dk

Udlændinge- og Integrationsministeriet har ved brev af 6. september 2018 (Sagsnr. 2018-9948) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busck Porsbo

Vestre Landsret
Præsidenten

Udlændinge- og
Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til adp2@uim.dk og nhl@uim.dk

J.nr. 40A-VL-82-18
Den 10.09.2018

Udlændinge- og Integrationsministeriet har ved brev af 6. september 2018 (sagsnr. 2018-9948) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undersivning i dansk m.v.).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

LØGMANSSKRIVSTOVAN
Prime Minister's Office

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

11. september 2018
Mål: 0698-152/18-2
Viðgjørt: NF

Tygara mál:
j.nr 2018-9948

Hørings svar fra Færøernes Landsstyre

Til Udlændinge- og Integrationsministeriet, Indfødsretskontoret

Færøernes Landsstyre har fået tilsendt i høring "*Udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.)*"

Ifølge lovudkastets § 4 skal loven ikke gælde direkte for Færøerne, men loven kan senere ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne, såfremt færøske myndigheder anmoder herom. Det bør dog fremgå af § 4, at det kun er § 1 om ændring i lov om dansk indfødsret, som kan sættes i kraft for Færøerne.

Færøernes Landsstyre har på nuværende tidspunkt ikke andre bemærkninger til lovforslaget.

Venlig hilsen

Nella Festirstein
Afdelingschef

Lagmandens Kontor
Lovafdelingen
Tlf. +298 30 60 00
Direkte tlf. +298 55 80 76

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Indfødsretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att: Nicolai Holm Larsen

København, 20. september 2018

Svar til Udlændinge- og Integrationsministeriet vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.)(j.nr.: 2018-9948)

Vi siger indledningsvis tak for invitationen til at afgive udtalelse om udkastet til lov om ændring af indfødsretsloven samt danskuddannelsesloven. Vi er glade for denne mulighed, og giver gerne høringssvar på fremtidige høringer på dette område. For vores medlemmer og os har det en stor betydning, at vi bliver hørt.

Vi har ingen bemærkninger til forslaget.

De bedste hilsner

Anne Marie Dalgaard
Generalsekretær

Naalakkersuisut er enige i, at lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., ikke bør gælde for Grønland.

Derudover har Naalakkersuisut ingen kommentarer.

Allan Dyrhund Parbst

Fra: Allan Dyrhund Parbst
Sendt: 8. oktober 2018 10:55
Til: Allan Dyrhund Parbst
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)
Vedhæftede filer: Høringsbrev.pdf; Udkast til lovforslag.pdf; Høringsliste.pdf; signaturbevis.txt

---

Fra: Direktion [<mailto:direktion@statsforvaltningen.dk>]

Sendt: 27. september 2018 11:16

Til: Allan Dyrhund Parbst; Nicolai Holm Larsen

Cc: Trine Rosenbæk-Berg; Helle Haxgart; Henrik Grunnet; Hroar Kolmos

Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)

Til Udlændinge- og Integrationsministeriet

Att.: Ministeriets j.nr. 2018-9948

Under henvisning til mail af 6. september 2018 om høring over udkast til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.), skal det meddeles, at Statsforvaltningen ikke har bemærkninger til høringen.

Med venlig hilsen

Rikke Hinrichsen
direktionsassistent

STATSFORVALTNINGEN

Statsforvaltningen

Storetorv 10

6200 Aabenraa

Telefon: 72 56 70 00

Direkte telefon: 72 56 79 77

Mail: direktion@statsforvaltningen.dk

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Indfødsretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J.nr. 9099.2018.73

Den 25. september 2018

Ved en mail af 6. september 2018 har Udlændinge- og Integrationsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at byretterne ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Der henvises til Deres j.nr. 2018-9948.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Allan Dyrlund Parbst

Fra: Allan Dyrlund Parbst
Sendt: 8. oktober 2018 10:57
Til: Allan Dyrlund Parbst
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204) (RIGS-FO Sagsnr.: 2015 - 90)

Fra: Anna Borg Dahl [<mailto:AnnaBorgD@uvmr.fo>]

Sendt: 27. september 2018 12:34

Til: Rigsombuddet; Allan Dyrlund Parbst; Nicolai Holm Larsen

Cc: Nella Festirstein

Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204) (RIGS-FO Sagsnr.: 2015 - 90)

Til Udlændinge- og integrationsministeriet

Uttanríkis- og vinnumálaráðið har ingen bemærkninger til det fremsendte forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Anna Borg Dahl
Ráðgevi, cand.jur.

Uttanríkis- og Vinnuáráðið / Ministry of Foreign Affairs and Trade

Tlf. +298 306600. Beinleiðis tlf. +298 556083

annaborgd@uvmr.fo • www.uvmr.fo

Fra: Rigsombuddet <ro@fo.stm.dk>

Sendt: 7. september 2018 14:59

Til: Nella Festirstein <nellaf@tinganes.fo>; VMR-Journal <uvmr-journal@uvmr.fo>

Emne: Vs: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204) (RIGS-FO Sagsnr.: 2015 - 90)

Til Løgmannsskrivstovuna og Uttanríkis og Vinnuáráðið

Sí hjáløgdu hoyring. Avrit av svari skal sendast til Ríkisumboðið á ro@fo.stm.dk

Med venlig hilsen

John Johannessen
Administrativ kontorleder
Postboks 12
FO-110 Tórshavn
Tel: +298 201200
Fax: +298 201220
E-mail (journal): ro@fo.stm.dk
www.rigsombudsmanden.fo

Den 29. september 2018

Til Udlændinge- og integrationsministeriet

Høringssvar vedrørende:

Lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Baptistkirkens Ledelse har modtaget lovforslaget om ændring af lov om dansk indfødsret og bemærker hertil:

Baptistkirkens Ledelse finder det positivt, at nye statsborgere afgiver en erklæring om at ville holde Grundloven, der med sin sikring af borgernes religionsfrihed og ytringsfrihed er et afgørende fundament for det danske samfund. Vi finder det ligeledes positivt, at der i en sådan ceremoni udtrykkes gensidig respekt de deltagende parter imellem.

Vi finder det udansk, at respekt mellem mennesker kun kan udtrykkes på én bestemt måde. Erfaringen viser, at det at udtrykke respekt mennesker imellem ikke afhænger af én bestemt udtryksmåde, men kan udtrykkes i et håndtryk, såvel som på en række andre måder. I respekt for det enkelte menneske og i overensstemmelse med dansk tradition om ikke unødigt at påtvinge den enkelte en bestemt udtryksmåde, bør der ikke fastlægges bestemte regler for, hvordan respekt udtrykkes mennesker imellem. Derfor mener BaptistKirkens ledelse, at § 1, stk. 4 bør udtages af lovforslaget.

Baptistkirkens Ledelse er samtidig betænkelig ved, at der sker en kraftig stigning i gebyrer i forbindelse med ansøgning om statsborgerskab. Dette vil kunne ramme socialt skævt, og da nye statsborgere ofte ikke hører til de mest velstillede, kan et forhøjet gebyr virke unødigt belastende. Vi anbefaler, at gebyret holdes på et lavere niveau end foreslået.

På vegne af BaptistKirkens ledelse

Per Beck
Formand for Baptistkirkens i Danmark
Per.beck@skolekom.dk
24477668

Lone Møller Hansen
Generalsekretær

Lone Møller-Hansen
Generalsekretær /
General Secretary
Baptistkirken i Danmark
Baptist Union of Denmark
Mobil +45 2347 4015
Hjemme/home +45 5695 1015
E-mail: lone@baptistkirken.dk

CZESLAW KOZON

ROMERSK-KATOLSK BISKOP AF KØBENHAVN
GL. KONGEVEJ 15
DK-1610 KØBENHAVN V

Udlændinge- og Integrationsudvalget
Christiansborg
DK-1240 København K.

1. Oktober 2018

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., Sags nr. 2018-9948

På vegne af Den katolske Kirke takker jeg for tilsendelsen af lovforslaget samt for muligheden for at afgive et høringssvar. Fra katolsk side har vi følgende bemærkninger til lovforslaget:

Overordnet synes jeg, at lovforslaget gør et detailspørgsmål til et kardinalpunkt, idet håndtrykket ifm. tildeling af statsborgerskab gøres til en ufravigelig betingelse og test for det rette sindelag. Det er absolut en rimelig forventning, at nye statsborgere værdsætter deres fremtidige fædreland, er loyale over for det og overholder dets love. Dette sindelag lader sig dog hverken aflæse eller sikre i blot et håndtryk. Kravet om håndtryk står ikke i et rimeligt forhold til mulighed for ved vægring af det at miste muligheden for at opnå statsborgerskab.

Den foreslåede ordning kan også indebære, at kvinder ikke kan opnå dansk statsborgerskab på grund af deres religiøse overbevisning, hvis denne fx medfører, at de ikke giver hånden til mænd.

Det danske frisind har givet sig et klassisk udtryk i Grundlovens bestemmelse om religionsfrihed. Denne rettighed begrænses i Grundloven alene af hensyn til sædeligheden og den offentlige orden. Der skal med andre ord meget til, inden man med Grundloven i hånden indskrænker menneskers religionsfrihed.

Den katolske Kirke er naturligvis helt tryk ved, at det i sidste ende er domstolene – både nationale og internationale – der må dømme om, hvorvidt den påtænkte ordning bliver praktiseret på en måde, der er i overensstemmelse med frihedsrettighederne, særligt i Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Samtidig sætter Den katolske Kirke i Danmark dog sin lid til, at Folketinget, der er umiddelbart valgt af den danske befolkning, vil forvalte de danske frihedsrettigheder med omtanke.

Folketinget bør efter vores opfattelse sikre, at der ikke gennemføres en ordning, som forhindrer personer i at opnå dansk statsborgerskab alene på grund af en religiøs praksis, der i sig selv på ingen måde strider imod den offentlige orden.

Med de venligste hilsner

+ Czeslaw Kozon
Romersk-katolsk biskop af København

Allan Dyrhund Parbst

Fra: Amalie Larsen <AML@lo.dk>
Sendt: 3. oktober 2018 08:58
Til: Allan Dyrhund Parbst; Nicolai Holm Larsen
Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204)
Vedhæftede filer: Høringsbrev.pdf; Udkast til lovforslag.pdf; Høringsliste.pdf

LO har ingen bemærkninger til høring.

Med venlig hilsen

Amalie Larsen
Kontorelev / Politisk økonomisk afdeling
Direkte tlf.: 3524 6035 • Mail: aml@lo.dk

LO • Landsorganisationen i Danmark
Islands Brygge 32D, 2300 København S. • www.lo.dk

Kig efter OK-mærket,
når du vælger fagforening

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: adp2@uim.dk og nhl@uim.dk
Kopi til: jm@jm.dk

2. oktober 2018

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2018-11-0102
Dok.nr. 27300
Sagsbehandler
Rasmus Arslev

Høring over forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.)

Ved e-mail af 6. september 2018 har Udlændinge- og Integrationsministeriet anmodet om Datatilsynets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Lovforslaget giver Datatilsynet anledning til følgende bemærkninger:

1. Efter § 2 i lovforslaget kan udlændinge- og integrationsministeren fastsætte nærmere regler om udlændinges fravær fra undervisningen, herunder om registrering af deltagelse i undervisningen og om udelukkelse fra uddannelsen på grund af manglende aktiv deltagelse.

Datatilsynet skal i den forbindelse bemærke, at det følger af § 28 i databeskyttelsesloven¹ at ved udarbejdelse af lovforslag, bekendtgørelser, cirkulærer eller lignende generelle retsfor skrifter, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger, skal der indhentes en udtalelse fra Datatilsynet.

2. I afsnit 4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår det, at Udlændinge- og Integrationsministeriet vurderer, at det er nødvendigt at opbevare oplysninger om prøveresultater og deltageraktivitet på danskområdet i en periode på op til 30 år.

Datatilsynet skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at det følger af artikel 5, stk. 1, litra e i databeskyttelsesforordningen², at personoplysninger ikke må opbevares på en sådan måde, der giver mulighed for at identificere

¹ Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF.

re den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil de pågældende oplysninger behandles.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bør – i overensstemmelse med ovennævnte bestemmelse – nøje overveje nødvendigheden af, en eventuel fastsættelse af regler om en opbevaringsperiode af data om både prøveresultater og deltageraktivitet på danskområdet på op til 30 år.

3. Datatilsynet forudsætter i øvrigt, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven vil blive iagttaget i forbindelse med de behandlinger af personoplysninger, som følger af lovforslaget.

Lovforslaget giver ikke umiddelbart Datatilsynet anledning til yderligere bemærkninger.

Kopi af dette brev sendes til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Rasmus Arslev

Århus, den 4 oktober 2018

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Høringsvar over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (UIM Id: 517204 - Ministeriets j.nr.: 2018-9948.)

Det er for så vidt i orden, at tildeling af dansk statsborgerskab fremover skal betinges af deltagelse i en ceremoniel underskrivning af grundloven mv. i som udgangspunkt ansøgerens bopælskommune, bortset at ansøger om dansk statsborgerskab selv skal betale omkostningen. Det er det vi på dansk kalder småtskåren.

Altså kan vi ikke anbefale et forhøjet statsgebyr på et dansk statsborgerskab.

Det er også i orden, at ansøgeren ved ceremonien skal udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanter fra myndighederne. Ved ceremonien skal ansøgeren skrive under på at ville overholde Danmarks Riges Grundlov samt respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, herunder det danske demokrati, idet kun vil så få, måske en eller to, der ved en sådan ceremoni vil have foragt for Danmark. Det de foragter er den tvang, der udøves fra et flertal i Folketinget. De fleste, der kommer til Danmark på den ene eller anden måde, kommer fordi de har den opfattelse, at de kan få muligheder, frihed og demokrati. Flertallet i Folketinget udøver lige det modsatte med dette lovforslag om dansk indfødsret.

Vi kan anbefale at ansøger underskriver et dokument at ville overholde Danmarks Riges Grundlov samt respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, herunder det danske demokrati.

Det er derimod **ikke** i orden, at Folketingets flertal vil tvinge en borger til at give eller udveksle håndtryk i denne ceremoni ved modtagelsen af beviset af et dansk statsborgerskab. Ellers kan borgeren ikke få dansk statsborgerskab. Det er surrealistisk at give et lovbealet håndtryk, som var det et underkastelsesritual. Desuden er der kulturelle og religiøse påbud hos de mange forskellige forskellige folkeslag i Danmark, der forbyder håndtryk. Igen er det få, det drejer sig om. Lovforslaget er for totalitært.

Indvandrerådgivningen kan ikke anbefale et håndtryk ved tvang for at få et dansk statsborgerskab.

Leif Randeris
Kontofleder

www.Indvandrerraadgivningen.dk

Udlændinge og integrationsministeriet
Indfødsretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København d. 4. oktober 2018

Høringssvar til lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

De Danske Sprogcentre (DDS) takker hermed for at blive hørt i forbindelse med behandlingen af lovforslaget.

§1: DDS har ingen bemærkninger.

§2: Sprogcentrene registrerer i dag deltagerens fremmøde til undervisningen. For de selvforsøgende deltagere registreres udelukkende, om de er fremmødt til undervisningen eller ej. Fremmødeoplysningerne er en del af de kvartalsvise indberetninger til ministeriets database.

Vi undrer os over formuleringen "aktiv deltagelse". Er der udelukkende tale om fremmødet? Eller er der tale om en subjektiv vurdering af aktivitetsniveauet foretaget af undervisere eller andet personale på sprogcentret? Sidstnævnte kan vi ikke anbefale som en del af vurderingen af naturaliseringssagen.

Vi ser det som en nødvendighed, at informationerne lagres og trækkes fra ministeriets database. Med sprogcenterudbud hvert 4 år kan det ikke forventes, at sprogcentrene kan levere historiske data.

Vi skal ligeledes tilføje, at vi ikke oplever manglende aktiv deltagelse fra de udlændinge, der bruger sprogcentrene. Vores mening er derfor, at en sådan lovgivning er unødvendig.

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Hørings svar: udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.)

Dato:
4 okt. 2018

Sagsnr.:
18/324934

Ref.:
jops/jefo

FOA har fået ovennævnte lovudkast til høring. FOA finder forslaget om at henlægge en ceremoniel festligholdelse af nye danske statsborgere til kommunalbestyrelserne rigtig.

FOA har følgende bemærkninger til lovudkastet.

Det fremgår af bemærkningerne til ny § 10, at deltagelse i et ceremonielt møde, underskrivning af erklæring om at ville overholde dansk lovgivning, herunder Danmarks Riges Grundlov, og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, samt give hånd til repræsentanter for myndighederne er en betingelse for at opnå dansk statsborgerskab.

Kravet om underskrivning af erklæring om at ville overholde dansk lovgivning, herunder Danmarks Riges Grundlov, og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper er allerede opfyldt som det fremgår af bemærkningerne i udkastet med indgivelsen af ansøgningen om dansk statsborgerskab. Der således tale om en dobbelt administrativ procedure.

Kravet om at der skal gives hånd til repræsentanter fra myndighederne. Det betyder i praksis at jøder og muslimer med fl. som efterlever deres religions leve-regler udelukkes fra at opnå dansk statsborgerskab. Vi kender i dansk ret undtagelser for at give hånd af religiøse årsager, således har mandlige præster i den dansk folkekirke ret til at udlade at give hånd til kvindelige kollegaer.

Der er således ikke tale om et ceremonielt møde, men en del af en ansøgnings-procedure, som efter vor opfattelse indeholder elementer af forskelsbehandling, manglende respekt for religionsfrihed og unødige dobbelt administrative procedure.

Det ceremonielle møde burde i stedet være en festlig ceremoni hvor nye danske statsborgere officielt bydes velkommen.

Det fremgår af forslag til ændring af §12, at der skal betales et gebyr på 3.800 kr. Der er tale om mere end en tredobling af gebyret. Det fremgår af bemærkningerne at stigningen er begrundet i de øgede administrative omkostninger som

FOA

Staunings Plads 1-3
1790 København V

Tlf.:
+45 46 97 26 26

Fax:
+45 46 97 23 00

Kontonr.:
5301-0476807

Mail:
foa@foa.dk
a-kassen@foa.dk

www.foa.dk

lovforslaget indebær. Da der er tale om omkostninger til dobbelt administration og gebyret ikke er rimeligt i forhold til den ydelse som gebyret dækker over, finder vi ikke at der er belæg for at tredoble gebyret.

FOA har ingen bemærkninger til forslaget om ændringer i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge med fl.

Med Venlig hilsen

Joan Prah
Faglig Sekretær

Jens Folkersen
Faglig Konsulent

Allan Dyrlund Parbst

Fra: Martin Liebing Madsen <mali@ftf.dk>
Sendt: 4. oktober 2018 09:35
Til: Allan Dyrlund Parbst; Nicolai Holm Larsen
Emne: Høring vedr. lov om ændring af lov om dansk indfødsret m.fl.

Opfølgingsflag: Opfølgning
Flagstatus: Afmærket

Til Udlændinge- og Integrationsministeriet

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. i høring og har ingen bemærkninger

Venlig hilsen

Martin Liebing Madsen

Konsulent

Tlf: +45 33 36 88 16 - Mobil: +45 21 21 88 16 - E-mail: mali@ftf.dk

FTF - Hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte

Niels Hemmingsens Gade 12 - Postboks 1169 - 1010 København K.

Tlf: +45 33 36 88 00 - Fax: +45 33 36 88 80 - E-mail: ftf@ftf.dk - www.ftf.dk

**Kig efter OK-mærket,
når du vælger fagforening**

Indre Mission

Korskærvej 25

Tlf. 75 92 61 00

7000 Fredericia

indremission.dk

Sekretariat

sek@mh.dk

Fax 75 92 61 46

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Indfødsretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Fredericia, den 3. oktober 2018

Høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.)

Indre Missions bemærkninger bygger på vores erfaringer gennem 30 år med tværkulturelt arbejde, hvor frivillige såvel som ansatte i Indre Mission er i dialog om religiøse, kulturelle og juridiske spørgsmål med tusinder nydanskere med kristen tro, anden tro og ingen tro.

I bemærkningerne til lovforslaget omtales den nye indfødsretsaftale (den, som regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti indgik den 29. juni 2018), herunder "at aftaleparterne ønsker at styrke de lægefaglige diagnoser i forbindelse med behandlingen af en indfødsretssag, hvorfor der oprettes en enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, som kan anmodes om en vurdering af de lægelige oplysninger, hvis der måtte være behov herfor" (s. 4).

Vi finder, at det er gavnligt for samfundet i almindelighed og for ansøgerskaren i særdeleshed med en transparent og uniform behandling af dispensationsansøgninger. Det synes fuldt ud berettiget og burde være en selvfølge, at dispensationsansøgere, der meddeles afslag på dispensation, gives en begrundelse herfor. Vi ser positivt på forbedringer på dette punkt.

Lovforslagets gebyrforhøjelse begrundes i den øgede administration. Det forekommer fornuftigt i en situation med øget administration at hæve brugerbetalingen, men er dog alligevel et valg.

Vi anbefaler i stedet at reducere administrationen og beholde brugerbetalingen på det nuværende leje, jf. "Regeringen sætter som mål at fjerne bureaukrati og unødige regler for 4 mia. kr. Det kræver en stor og vedholdende indsats at indfri" – citeret fra <https://www.fm.dk/publikationer/2018/faerre-regler-og-mindre-bureaukrati>.

En væsentlig del af administrationsforøgelsen ligger ifølge s. 9 i den ceremonielle underskrivning af grundloven mv.

Vi foreslår at ændre dette til en festlig markering uden krav om håndtryk og dokumentation herfor. Vi finder, at det er meningsfuldt og samfundsgavnligt at betinge erhvervelsen af dansk indfødsret med en underskrivning af grundloven. Men at betinge erhvervelsen af dansk indfødsret med en "besegling" af denne underskrift med et håndtryk til borgmesteren savner legitim begrundelse. Reelt er det eneste formål hermed, at nogle muslimer pga. deres vægring ved at give hånd til en af det modsatte køn vil være afskåret fra at erhverve dansk indfødsret.

Vi forstår ikke helt, hvorfor man vil fastlåse kommunalbestyrelserne i bestemte rammer og "ritualer" for underskriftsceremonien, frem for at lade den enkelte kommunalbestyrelse selv udvikle underskriftsceremonien, gerne med lokalt særpræg. Det kunne desuden tænkes, at der nu eller i fremtiden ville være en kommune med en muslimsk borgmester, som selv ville vægre sig ved at give hånd til en af det modsatte køn. – Med mindre der indføres love, som umuliggør, at en sådan kan varetage borgmesterembedet (sådanne love ville ligeledes savne legitim begrundelse, for en muslim kan da sagtens være den bedste til jobbet, hvilket afgøres ved valgurnerne).

Formodentligt ville slutresultatet være, at gensidig respekt kunne udvises med et let nik eller buk i situationer, hvor den ene eller begge vægrer sig ved at give hånd. Og det er vel lige så godt! Hvis ikke, er det vanskeligt ikke at forstå det sådan, at lovforslaget sigter mod at assimilere snarere end at integrere ansøgere om dansk indfødsret eller – som allerede anført – mod at udelukke nogle muslimer fra at erhverve dansk indfødsret.

Som kristne hilser Indre Mission enhver konvertering til kristendommen velkommen. Samtidig ønsker vi at værne om vore muslimske medborgeres ret til som muslimer at nyde det privilegium, som en dansk indfødsret er.

Vi henstiller derfor til, at der ikke lægges kunstige hindringer i vejen. Vi kan ikke se håndtrykskravet som andet end en kunstig hindring for nogle muslimer i at opnå dansk indfødsret, da det forekommer helt og aldeles snæversynet at anse håndtrykket for at være

Indre Mission

Korskærvej 25

Tlf. 75 92 61 00

7000 Fredericia

indremission.dk

Sekretariat

sek@imb.dk

Fax 75 92 61 46

den eneste måde, en ansøger kan udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanter fra myndighederne.

Med venlig hilsen
p.v.a.

Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark

Krista Rosenlund Bellows
landsleder for Indre Missions tværkulturelle arbejde

Hans-Ole Bækgaard
formand

Jens Medom Madsen
generalsekretær

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Adp2@uim.dk
nhl@uim.dk

København
den 4. oktober 2018

Ledernes hørings svar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Lederne har den 6. september 2018 modtaget høring om forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. – Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.

Idet dette lovforslag er uden for Ledernes ansvarsområde, har vi derfor ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Kim Møller Laursen

**Ledernes
Hovedorganisation**

Vermlandsgade 65
2300 København S

Telefon 3283 3283

www.lederne.dk

03.10.18

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk mv.)

Udlændinge- og Integrationsministeriet har den 6. september 2018 sendt ovennævnte lovforslag i høring med frist for bemærkninger den 4. oktober 2018

Dansk Flygtningehjælp har bemærkninger til den ceremonielle underskrivning af grundloven og forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk statsborgerskab.

1. Generelle bemærkninger

Regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti indgik den 29. juni 2018 en ny aftale om indfødsret, som bl.a. indebærer, at ansøgere efter vedtagelse af lovforslag om indfødsrets meddelelse skal deltage i en ceremoni og underskrive at ville overholde grundloven mv. for at kunne erhverve dansk statsborgerskab.

Dette lovforslag er en udmøntning af denne del af aftale om indfødsret. Ifølge lovforslaget skal opnåelse af dansk statsborgerskab ved naturalisation betinges af medvirken i en kommunal ceremoni, hvor ansøgeren skal skrive under på at ville overholde dansk lovgivning herunder grundloven og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper. Derudover skal ansøgeren under ceremonien udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanter fra myndighederne.

Dansk Flygtningehjælp mener helt overordnet, at betingelserne for erhvervelse af dansk statsborgerskab ved naturalisation er meget omfattende og vanskelige at opfylde for bestemte grupper i vores samfund, og ansøgningsprocessen allerede er lang. Vi er derfor kritiske overfor nye stramninger, som fremgår af aftalen om indfødsret og dette lovforslag vedrørende ceremoniel underskrivning af grundloven mv. og forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret.

2. Specifikke bemærkninger

Løbende stramninger af statsborgerskabsreglerne

Dansk Flygtningehjælp vil gerne beklage, at betingelserne for dansk statsborgerskab ved naturalisation er blevet strammet flere gange de senere år, hvilket er med til at skabe større usikkerhed og uforudsigelighed i forhold til muligheden for at opnå statsborgerskab på kort og lang sigt. Nogle flygtninge er i denne sammenhæng særlig udsat, fordi de bl.a. har svært ved at opfylde kravet om at bestå Prøve i Dansk 3 og kravet om at bestå Indfødsretsprøven af 2015.

Institut for Menneskerettigheder fremhæver i deres rapport *Statsborgerskab – status 2018*, at flygtninge og statsløse har et særligt behov for at få statsborgerskab i deres værtsland, fordi de ikke kan regne med deres oprindelige stats beskyttelse, hvilket ligeledes fremgår af flygtningekonventionen og statsløsekonventionen. Dansk Flygtningehjælp vil på det grundlag gerne foreslå, at flygtninge undtages fra flere betingelser og gives større mulighed for dispensation.

Dispensation

Dansk Flygtningehjælp har ingen bemærkninger til forslaget om, at sprogcentre fremover forpligtes til at registrere alle kursisters deltagelse i danskundervisningen, herunder selvforsørgede udlændinge. Registreringen skal anvendes som dokumentation, når ansøgeren skal godtgøre, at de har forsøgt at lære dansk i forbindelse med en eventuel ansøgning om dispensation fra danskkravet.

Dansk Flygtningehjælp har derimod bemærkninger i forhold til muligheden for dispensation og aftaleparternes målsætning om, at antallet af dispensationer skal mindskes.

Dansk Flygtningehjælp vil gerne udtrykke bekymring for denne udvikling og fremhæve, at mange flygtninge med god grund har vanskeligheder med at opfylde kravet om bestået Prøve i Dansk 3, hvilket også i en europæisk kontekst er et meget højt sprogkrav.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der er indført skærpede dokumentationskrav i sager, hvor ansøgere med henvisning til sygdom ansøger om dispensation fra krav om sprogkundskaber og krav om beståelse af Indfødsretsprøven af 2015. Det fremgår ligeledes af lovbemærkningerne, at de lægefaglige diagnoser skal styrkes ved oprettelse af en ny enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, som Indfødsretsudvalget kan anmode om en ekstra vurdering, hvis der består tvivl om lægeerklæringer, der er vedlagt ansøgningen om dispensation.

I forbindelse med ansøgning om statsborgerskab ved naturalisation får Folketingets Indfødsretsudvalg forelagt sager vedrørende ansøgning om dispensation. Af Institut for Menneskerettigheders rapport *Statsborgerskab – status 2018* fremgår det, at der i 2017 blev meddelt afslag på dispensation fra krav om sprogniveau og indfødsretsprøve i 96 pct. af de sager, der blev forelagt indfødsretsudvalget. Det var vel at mærke før de seneste stramninger blev indført med Aftale om indfødsret i juni 2018.

Vores mangeårige erfaring på området viser, at flygtninge kan opnå gode danskundskaber, komme i beskæftigelse, forsørge sig selv og være aktive medborgere uden at have afsluttet Prøve i Dansk 3, hvorfor vi mener, at kravet til danskundskaber er for højt, idet det i praksis udelukker en række personer for at blive danske statsborgere.

Vi vil gerne påpege, at flygtninge med traumarelaterede problemstillinger herunder PTSD bør have krav på statsborgerskab ved dispensation jf. FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap.

Ceremonien

Det fremgår af lovforslaget, at erhvervelse af dansk statsborgerskab skal betinges af medvirken i en ceremoni inden for to år efter, at den lov om indfødsrets meddelelse, som den pågældende har været optaget på, er vedtaget. Ansøgeren skal ved ceremonien underskrive at ville overholde dansk lovgivning og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper. Derudover skal ansøger under ceremonien udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for myndigheder ved at give hånd til repræsentanter for kommunen. Hvis ansøgeren ikke opfylder kravet om håndtryk, vil ansøgeren ikke blive dansk statsborger.

Af lovbemærkningerne fremgår det, at udlændinge- og integrationsministeren får bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler for ceremonien for dermed at sikre en ensartethed og tilstrækkelig højtidelighed.

Dansk Flygtningehjælp mener, at den årlige statsborgerskabsdag, der afholdes i Folketinget, hvor alle, der har fået dansk statsborgerskab året før, bliver inviteret til en fejring på Christiansborg, er en særlig og højtidelig dag.

Ifølge lovbemærkningerne er håndtrykket en almindelig og traditionel hilseform og en grundlæggende samfundsværdi, at man udviser respekt for hinanden på denne måde. Det vurderes på den baggrund, at forslaget er i overensstemmelse med grundlovens § 67 vedrørende religionsfrihed, da betingelsen om håndtryk forfølger et legitimt formål.

Efter Dansk Flygtningehjælps opfattelse er det vigtigt, at vi som samfund fastholder en grundlæggende respekt for kulturelle og religiøse forskelle i vores samfund. Vi finder, at det er et unødvendigt krav, at nye statsborgere skal give hånd i forbindelse med en kommunal ceremoni, hvor de fleste ansøgere højst sandsynligt vil gøre det helt automatisk. Vi vil i den forbindelse gerne fremhæve religionsfriheden som en central del af vores grundlov, som vi forventer, at nye danske statsborgere skal respektere.

Risiko for statsløshed

Det fremgår af lovbemærkningerne, at statsborgerskabet først vil få retsvirkning, når ansøgeren har medvirket i ceremonien. Det betyder, at ansøgeren har to år til at deltage i en ceremoni efter, at lovforslag om meddelelse af indfødsret er trådt i kraft. Hvis den pågældende ansøger ikke deltager i ceremonien indenfor tidsfristen, så skal den pågældende indgive en ny ansøgning om dansk statsborgerskab.

Efter Dansk Flygtningehjælps opfattelse står det uklart om der i den forbindelse kan opstå situationer, hvor personer i praksis kan blive statsløse, hvis de ikke deltager i ceremonien indenfor den toårige tidsfrist, men allerede har opgivet deres oprindelige statsborgerskab. Vi mener, at den problemstilling skal klarlægges og undgås, så vi dermed sikrer, at Danmark overholder sine internationale forpligtelser jf. FN's Konvention om Begrænsning af Statsløshed.

Ekstra administration

Kommunerne skal ifølge lovforslaget forpligtes til mindst to gange årligt give ansøgere muligheden for at deltage i en grundlovsceremoni, og det forventes, at kommunen gør det muligt umiddelbart efter ikrafttrædelse af lov om indfødsrets meddelelse.

Af lovbemærkningerne fremgår det, at kommunerne ved et offentligt opslag skal annoncere om afholdelse af grundlovsceremonien, tilmelding og afholdelse af ceremonien, registrering af deltagere og påtegning af den erklæring, som ansøgeren skal medbringe til ceremonien og efterfølgende fremsendes til Udlændinge- og Integrationsministeriet, der herefter udsteder et statsborgerretsbevis.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation var ifølge Udlændinge- og Integrationsministeriet 19 måneder pr. 6. juli 2018, og der var 10.800 verserende sager pr. 16. marts 2018.

Dansk Flygtningehjælp vil gerne beklage, at en indførelse af en ceremoni vil udvide ansøgningsprocessen yderligere og give ekstra administration til både kommuner og Indfødsretskontoret i Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Statsborgerretskonventionen sætter bl.a. rammen for behandling af ansøgninger om dansk statsborgerskab. Det følger af artikel 10, at ansøgninger skal behandles inden for en rimelig tidsfrist. Ifølge udlændinge- og integrationsministerens svar til indfødsretsudvalget beror det på en konkret vurdering i hver enkelt sag, hvorvidt en ansøgning bliver behandlet inden for en rimelig tidsfrist.

Dansk Flygtningehjælp vil gerne fremhæve, at en sagsbehandlingstid på 19 måneder er en meget lang tidsfrist. Vi er derfor kritiske overfor en ny betingelse og ekstra administration, der formentlig i praksis vil trække sagsbehandlingstiden yderligere ud.

Stigende gebyr

Ifølge lovforslaget vil de nye elementer i forbindelse med ceremonien medføre øget administration, hvorfor der foreslås en gebyrstigning på 2.600 kr. pr. ansøgning for ansøgere over 18 år, så det fremadrettet skal koste 3.800 kr. pr. ansøgning om dansk statsborgerskab.

Dansk Flygtningehjælp mener, at det er afgørende, at gebyrets størrelse ikke bliver så stort, at det kan forhindre borgere i at søge og opnå dansk statsborgerskab. Vi vil gerne i den sammenhæng henvise til Flygtningekonventionens artikel 34, hvoraf det frem-

går, at stater skal lette flygninges adgang til statsborgerskab, herunder bestemmelsen om at nedsætte afgifterne for og omkostningerne ved sagernes behandling til det mindst mulige.

Frivilligt at søge dansk statsborgerskab

Af lovbemærkninger fremgår det, at det er frivilligt og ingen er forpligtede til at søge **dansk statsborgerskab, da det ikke i sig selv har opholdsretlige konsekvenser.**

Dansk Flygtningehjælp vil gerne fremhæve, at dansk statsborgerskab er en betingelse for at nyde de fulde og lige rettigheder i staten. Her kan bl.a. nævnes stemmeret ved folketingsvalg, retten til at bestride visse erhverv, retten til diplomatisk beskyttelse, ubetingede ret til ophold i Danmark, mulighed for fri bevægelighed efter EU-retten og muligheden for at rejse visumfrit i en række andre lande. Dertil kommer for mange en stærk følelse af identitet, tryghed og tilhørsforhold til sit nye land. Det har således en række omfattende konsekvenser ikke at have dansk statsborgerskab.

Afsluttende bemærkninger

Dansk Flygtningehjælp mener, at de løbende stramninger, forslaget om et forhøjet gebyr, yderligere administration og indførelse af en ny ceremoni går i direkte modsatte retning end bestemmelserne om at lette flygtninge og statsløses adgang til statsborgerskab, der findes i flere internationale konventioner, som Danmark har tilsluttet sig.

Dansk Flygtningehjælp vil gerne bakke op om Institut for Menneskerettigheders anbefaling om, at indfødsretslovgivningen ændres, så Danmarks internationale forpligtelser om at lette flygninges og statsløses adgang til statsborgerskab reelt gennemføres, så det bliver muligt at fravige andre krav end opholdskravet.

Med venlig hilsen

Christian Friis Bach

Generalsekretær

Dansk Flygtningehjælp

E-mail: christian.friis.bach@drc.ngo

Direkte tlf. +45 3373 5130

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Adp2@uim.dk
nhl@uim.dk

KL's bemærkninger til høring om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Dato: 4. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05457
Dok. ID: 2636796

E-mail: SGL@kl.dk
Direkte: 3370 3140

Woidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 3

KL har modtaget høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.) med frist for afgivelse af bemærkninger den 4. oktober 2018.

Udkastet til lovforslag indebærer, at kommunerne mindst to gange årligt forpligtes til at afholde en grundlovsceremoni for ansøgere om dansk indfødsret, som er omfattet af et givent lovforslag om indfødsrets meddelelse.

Ansøgeren skal ved ceremonien skrive under på at ville overholde dansk lovgivning, herunder grundloven, og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper. Ansøgeren forpligtes til under ceremonien at udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanter fra myndighederne.

Udlændinge- og integrationsministeren bemyndiges til i en bekendtgørelse at fastsætte nærmere regler om afviklingen af ceremonierne. Det anføres i lovbemærkninger, at ministeren har til hensigt at anvende bemyndigelsen til at fastsætte krav om, at repræsentanter fra kommunen i forbindelse med ceremonien mødes ansigt til ansigt med deltagerne og udveksler et håndtryk.

Tildeling af dansk statsborgerskab skal således fremover betinges af deltagelse i en ceremoni i ansøgerens bopælskommune.

Udkastet til lovforslag indebærer ligeledes, at personkredsen for sprogcentrenes fraværsregistrering udvides til også at omfatte selvforsørgende. Ligeledes indføres der et krav om, at sprogcentre –

eller, hvis den pågældende sprogskole ikke længere eksisterer, den driftsansvarlige kommune – forpligtes til på anmodning fra en ansøger om dansk indfødsret at udlevere oplysninger om ansøgerens deltagelse i danskundervisningen, herunder fravær, progression og gennemførte moduler.

KL's bemærkninger til udkastet til lovforslag

Indfødsret meddeles af Folketinget ved lov, og udstedelse af statsborgerretsbevis forestås af Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Det er i forlængelse heraf KL's opfattelse, at de opgaver, der knytter sig til tildeling af indfødsret som helhed bør varetages i statsligt regi. Det gælder også de med lovforslaget foreslåede ceremonier.

Såfremt det fastholdes, at kommunerne skal forestå de nævnte ceremonier, bør det efter KL's opfattelse være op til kommunerne selv at fastlægge, hvordan en sådan ceremoni skal tilrettelægges. KL tager i så fald forbehold for administrative og økonomiske konsekvenser.

I forbindelse med kravet om, at sprogcentre, subsidiært driftsansvarlige kommuner, forpligtes til at udlevere oplysninger om ansøgerens deltagelse i danskundervisningen, herunder fravær, progression og gennemførte moduler, finder KL det ikke helt klart, hvad kommunerne forpligtes til selvstændigt at indsamle og opbevare af data.

I lyset af den nuværende situation på danskuddannelsesområdet med hyppige leverandørskift, vil det formodentlig snarere være undtagelsen end reglen, at det samme sprogcenter fungerer i en kommune over en 30 årig periode. Kommunerne har ikke som udgangspunkt systemer, der systematisk opsamler og opbevarer kursistoplysninger på individniveau.

Da sprogcentrene, som beskrevet i lovbemærkningerne, allerede i dag indberetter oplysninger om kursisterne til den statslige Danskuddannelsesdatabase, mener KL, at opgaven med at opbevare og udlevere oplysninger om kursisternes deltagelse i danskuddannelse bør finde sted i statslig regi.

Det har ikke været muligt inden for høringsfristen at behandle høringsvaret politisk. KL tager derfor forbehold for efterfølgende politisk behandling.

Med venlig hilsen

Dato: 4. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05457
Dok. ID: 2636796

E-mail: SGL@kl.dk
Direkte: 3370 3149

Waldemarsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 3

Henrik Thomassen

Sara Glahder Lindberg

Dato: 4. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05457
Dok. ID: 2636796

E-mail: SGL@kl.dk
Direkte: 3370 3149

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 3

Adp2@uim.dk
nhl@uim.dk

Hørings svar om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om dansk uddannelse til voksne udlændinge

DA har modtaget forslag fremsat af udlændinge- og integrationsministeren til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

4. oktober 2018
JET

Dok ID: 127888

Forslaget indfører bl.a. ceremoni i forbindelse med dansk indfødsret (med udveksling af håndtryk) og sætter regler om registrering af selvforsørgende udlændinges fravær fra danskundervisningen.

For så vidt angår lov om dansk indfødsret er reglerne for statsborgerskab uden for DA's arbejdsområde, idet DA udelukkende forholder sig til reglerne for opholdsgrundlag via en arbejdstilladelse.

For så vidt angår lov om danskuddannelse har DA ingen bemærkninger til forslaget, ud over at forslaget virker nyttigt, hvis registrering af alle kursisters deltagelse kan afhjælpe fravær fra danskuddannelserne.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Sign. Jens Troldborg

Foreningen af Udlændingeretsadvokater - FAU

Formand Jytte Lindgård
Niels Hemmings Gade 10, 5
Postboks 15
DK-1112 København K

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

3. oktober 2018

Sagsnr.: 12536 JL/ML
jl@nhglaw.dk

Sendt per mail til adp2@uim.dk og nhl@uim.dk

Vedr.: UIM's j.nr. 2018-9948 - Høringssvar til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Foreningen af Udlændingeretsadvokater, FAU, er på Udlændinge- og Integrationsministeriets høringsliste, hvilket vi er glade for.

I den anledning tillader vi os at komme med bemærkninger til lovforslaget om ændring af lov om dansk indfødsret.

Debatten vedrørende håndtryk har fyldt meget i medierne, og har også gjort det blandt vore medlemmer. Håndtrykket er ikke nogen juridisk beslutning, men derimod en politisk beslutning, hvorfor der ikke vil blive kommenteret på den politiske del.

Der er imidlertid juridiske implikationer ved kravet om håndtryk.

Grundlovens § 44 regulerer retten til dansk indfødsret. Det fremgår her, at dansk indfødsret tildeles ved lov – naturalisationslovgivningen.

Det foreliggende udkast til lovændring bevirker, at naturalisationsloven ikke er tilstrækkelig til at få dansk statsborgerskab.

Det forhold at en person er optaget på naturalisationsloven, og at loven er vedtaget, betyder ikke, at vedkommende er blevet dansk statsborger.

Der indføres nu ud over naturalisationsloven et yderligere krav; at personen skal deltage i en ceremoni, afholdt af kommunen, og under ceremonien skal man vise respekt for danske værdier.

Det er indlysende, at man under et møde skal opføre sig ordentligt og også behandle myndighedsrepræsentanter med respekt.

Derudover skal man også give hånd, idet det fremgår, at man skal trykke en repræsentant for myndighederne i hånden. Det sidste synes mærkværdigt som et gyldighedskrav. Det må være op til det enkelte individ selv at bestemme, hvem man vil trykke i hånden.

FAU finder, at det kan være i strid med grundlovens § 44, at man indfører en ekstra betingelse, efter at en person er optaget på den vedtagne naturalisationslov, nemlig ved at personen skal underskrive erklæring og give håndtryk. Håndtrykket fremgår ikke af lovforslaget, men ses af bemærkningerne.

Det fremgår endvidere af såvel de generelle bemærkninger, som af bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, at det er den enkelte person, der skal søge om dansk statsborgerskab, som skal holde sig ajour med hvornår kommunen afholder en ceremoni.

Det synes at fremgå, at ministeriet vil sende en meddelelse til den pågældende ansøger om, at han/hun er på naturalisationsloven, og at loven er vedtaget, og at vedkommende herefter skal holde sig ajour med offentlige opslag, etc. Det må være muligt, at det brev, som ministeriet sender til den pågældende ansøger, samtidig sendes i kopi til ansøgers kommune, der så herefter sørger for at give besked om, hvornår ceremonien finder sted.

Det synes meget tilfældigt, at man selv skal finde ud af, ved opslag eller lignende, at der er et møde. Og samtidig skal man så sikre sig, at man kan, idet man kun har fire chancer – to per år.

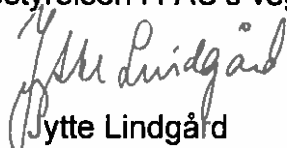
Hvis personen tilfældigt er blevet lovligt syg, f.eks. på det fjerde møde, og man ikke har kunnet på datoerne for de tidligere møder, så falder statsborgerskabet.

Det må være således, at man kan søge om dispensation, forud for mødet.

Men den lange sagsbehandlingstid, der i forvejen er, med at opnå statsborgerskab via naturalisationsloven, vil der gå endnu længere tid, fordi ansøger nu først skal deltage i ceremonien, underskrive erklæringen, og dernæst skal Udlændinge- og Integrationsministeriet udstede statsborgerbevis.

Med venlig hilsen

På bestyrelsen i FAU's vegne

Bente Lindgård

Udlændinge- og
Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

**Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk
indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge
m.fl. (UIM Id: 517204).**

Ankestyrelsen har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Ankestyrelsen

4. oktober 2018

J.nr. 18-55456

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

SOS Racisme
Nørre Allé 7,
2200 Kbh. N.
sos@sosracisme.dk
www.sosracisme.dk

SOS Racisme

4. oktober 2018

Høringssvar om udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret m.v. og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Udlændinge- og Integrationsministeriet

att. adp2@uim.dk og nhl@uim.dk

SOS Racisme takker for det tilsendte lovforslag.

Det er et problem for dansk demokrati, at 9,1% af fastboende personer over 18 år i Danmark ikke har dansk statsborgerskab og dermed ikke er valgbare eller har stemmeret ved Folketingsvalg
Pr. 1. januar 2018 havde 418.815 personer svarende til 9,1% af den fastboende befolkning over 18 år i Danmark ikke dansk statsborgerskab, og derfor ikke stemmeret til folketingsvalg og EU-valg. SOS Racisme mener modsat forslagsstillerne, at det er vigtigt, at inkludere den fastboende befolkning i Danmark så fuldt som muligt i det danske samfund, fremfor at en stor del af indbyggerne i Danmark er uden valg- og stemmeret, og således uden at kunne påvirke lovgivningen ved deltagelse i Folketingsvalg. Vi mener, at Folketinget med de jævnligt stigende krav til permanent opholdstilladelse og til dansk statsborgerskab dermed har skaffet sig et stort demokratisk problem i form af manglende repræsentation af denne gruppe.

Gruppen har meget færre rettigheder og en ringere status end danske statsborgere over 18 år, som har valgret. Udlændinges generelle retsstilling i Danmark svækkes hele tiden, idet de politiske partier ikke får en direkte belønning i form af stemmer fra disse statsborgere til folketingsvalg, da de ikke har stemmeret. På den måde har Danmark nu fået en gruppe, der er helt prisgivet den strammere udlændingelovgivning, men som føler en afmagt fordi, de ikke kan stemme imod den, og for de politiske partier har dette medvirket til at sætte strammingerne i selvsving.

Det er nu 73% af indvandrerne og 18% af efterkommerne, og 0,1% af fastboende voksne med dansk baggrund, der ikke har valgret ved folketingsvalg. Det betyder måske ikke så meget for den mindre del af indvandrergruppen, der fungerer som arbejdskraft i nogle få år og siden rejser tilbage til et andet EU-land, og for udenlandske studerende, der bor her i kortere tid, men det betyder meget for den del af indvandrere og flygtninge, der bor i landet i størstedelen eller hele deres liv, men som ikke kan klare danskprøverne.

Men med det aktuelle lovforslag er det åbenbart hensigten yderligere at frasortere og udstille nogle indvandrere eller flygtninge, der af religiøse grunde ikke giver hånd og forhindre, at de får dansk statsborgerskab. For at bringe denne gruppe i miskredit fortolker forslagsstillerne manglende håndtryk som manglende respekt for danske værdier og sædvaner, selv om håndtrykket ikke er et særligt dansk eller særligt nutidigt fænomen, og manglende håndtryk

hos nogle muslimer sker af religiøse årsager. At gøre håndtrykket til en del af "danskheden" virker besynderligt. Det vidner om, at nogle politikere ikke har fulgt med i nyere hilseskikke i dansk kultur. Mange har erstattet håndtryk med vink, smil, "high five", nik, eller kindkys, rigtige kys, kram eller omfavnelser!

Kritik af lovforslaget i forhold til Grundloven og EMRK

Lovforslaget overtræder efter SOS Racismes mening såvel Grundloven § 67 og § 70, som den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK's) artikel 9 om religionsfrihed, og artikel 14 om forbud mod diskrimination.

Grundloven § 67. Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

Grundloven § 70. Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.

I diskussionen af den Grundlovssikrede religionsfrihed (for andre end kongen), står der i lovudkastet som kommentar til forholdet til § 67:

"I det omfang en afvisning af at ville give hånd til repræsentanter fra myndighederne i sig selv kan anses for at være omfattet af grundlovens § 67 som en del af gudsdyrkelse, bemærkes, at i Danmark er håndtrykket en almindelig og traditionel hilseform, hvorved man viser respekt for de personer, man hilser på. Det kan anses som en grundlæggende samfundsværdi, at man udviser respekt over for hinanden, og dette udtrykkes i Danmark bl.a. ved håndtrykket. Det vurderes på den baggrund, at betingelsen forfølger et legitimt formål."

At kravet om et håndtryk forfølger et legitimt formål nævnes, uden vi af den grund kan få øje på et legitimt formål, - vi har jo klaret os hidtil uden håndtryksceremonier!

"I Danmark er håndtrykket en almindelig og traditionel hilseform, hvorved man viser respekt for de personer, man hilser på. Det kan anses som en grundlæggende samfundsværdi, at man udviser respekt over for hinanden, og dette udtrykkes i Danmark bl.a. ved håndtrykket. Det vurderes på den baggrund, at betingelsen forfølger et legitimt formål."

Juristerne vurderer her, at det er et legitimt formål, at Danmark pålægger kommunerne at gennemføre ceremonier til underskrivning af Grundloven med det ene formål, at udskille de få personer, som af religiøse årsager ikke vil give hånd til en tilstedeværende myndighedsperson. SOS Racisme mener ikke det tjener noget formål som helst, og derfor ikke på nogen måde kan anses at være legitimt. Det er desuden absurd, at de kommende danske statsborgere skal skrive under på en Grundlov, som ved den samme ceremoni sættes ud af kraft – ikke for at følge et legitimt forhold, men som led i en række antimuslimske love, og betale 2600 kr ekstra for dette og for den øgede bureaukratisering og kontrol med, at de ikke har begået kriminalitet den seneste tid, og med at de er kommet til danskundervisningen, og kontrol med anførte helbreds lidelser i en særlig enhed i Sundhed- og Ældreministeriet.

Det er også absurd, at kommunerne pålægges en stikkerfunktion med at indberette, hvem der har givet hånd og hvem, der ikke har, og med at lave disse udskillelsesceremonier, og med at kommunerne kan straffes, hvis de ikke vil stikke borgerne! Hele indfødsretsområdet er jo ellers et statsligt område; det virker som om folketingsmedlemmerne synes, at forslaget er for ubehageligt og udemokratisk og diskriminerende til at de selv vil deltage i stikkerfunktionen, og derfor pålægger kommunerne at gennemføre det.

Ad § 70: Også her argumenterer juristerne med at formålet er legitimt, men det er det ikke; ceremonierne er lavet for at diskriminere de nævnte borgere, og lovforslaget er lavet for at tiltrække islamofobiske og fremmedfjendtlige stemmer til de partier, der stemmer for.

*EMRK Artikel 8. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.
2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.*

EMRK Artikel 9. 1. Enhver har ret til at tænke frit, til samvittigheds- og religionsfrihed; denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller overbevisning såvel som frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller overbevisning gennem gudstjeneste, undervisning, religiøse skikke og overholdelse af rituelle forskrifter.

2. Frihed til at lægge sin religion eller overbevisning for dagen skal kun kunne underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige sikkerhed, for at beskytte offentlig orden, sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

EMRK Artikel 14 Forbud mod diskriminering. Nydelsen af de i denne Konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørighed til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.

I forhold til EMRK, som dels påbyder religionsfrihed, dels frihed til privatliv og familieliv, og dels forbud mod diskrimination, forholder lovforslaget sig mest til diskriminationsforbuddet (SOS Racismes fremhævelse med fed):

"I det følgende vurderes derfor, om betingelsen er diskriminatorisk. Der er personer, der vil kunne anse sig for at være begrænset i deres adgang til få dansk statsborgerskab på grund af, at de ikke vil give hånd, og det kan ikke afvises, at nogle af disse personer vil anse det for at stride imod deres religiøse overbevisning at give hånd til en repræsentant for myndighederne, herunder særligt til en repræsentant af det modsatte køn.

Det kan således anføres, at betingelsen om, at ansøgere skal give hånd til en repræsentant fra myndighederne, vil stille denne gruppe ringere end andre personer, der ansøger om dansk statsborgerskab, og det kan således ikke udelukkes, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vil anse betingelsen om, at man skal give hånd for at få dansk statsborgerskab for at udgøre indirekte forskelsbehandling på baggrund af religion.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at en forskelsbehandling er diskriminerende, hvis den ikke er objektivt og rimeligt begrundet, dvs. hvis den ikke forfølger et legitimt formål, og hvis der ikke er et rimeligt forhold mellem de midler, der anvendes, og det mål, der søges realiseret (proportionalitet)."

Når nu juristerne ikke kan udelukke, at EMD finder forslaget diskriminerende og i strid med art 14 i EMRK, vil vi foreslå, at man spørger EMD ad, inden man fremsatte et sådant lovforslag, som for enhver lyder som diskriminerende, og desuden er uproportionalt.

Får man et svar, der siger at det er diskriminerende, vil det binde Danmark, og juristerne vil således undgå at medvirke til at Danmark har overtrådt EMRK og gøre Danmark til grin i Europa ved en senere dom fra EMD.

Samtidig hævdes det, at det er at alle ansøgere skal give hånd til en myndighedsrepræsentant undtagen enkelte særlige grupper, dvs. at man derved ikke diskriminerer mellem ansøgere. Men man har allerede foretaget diskrimination, idet en større gruppe end nu kunne få dansk statsborgerskab ved erklæring før Lars Løkke's regering kom til i 2015.

Ligeledes får danskfødte og mindre adopterede børn dansk statsborgerskab ved fødslen eller ankomsten administrativt og uden at give hånd!

Det er nogle besynderlige bemærkninger, der står i lovudkastet vedr. proportionalitet:

"- at det er frivilligt, om man vil søge om dansk statsborgerskab,

at det i sig selv ikke vil have opholdsretlige konsekvenser, at vedkommende ikke får dansk statsborgerskab,

- ligesom et håndtryk indebærer en meget begrænset berøring af håndflade mod håndflade, og at håndfladen i almindelighed ikke kan betragtes som en særlig intim del på kroppen"

Hvorfor underdriver man betydningen af, at være sikret dansk statsborgerskab med denne underspillede sætning: "Det kan således anføres, at det er frivilligt, om man vil søge om dansk statsborgerskab, og at det i sig selv ikke vil have opholdsretlige konsekvenser, at vedkommende ikke får dansk statsborgerskab"? Dansk statsborgerskab giver da en lang række fordele: nogle jobs kræver dansk statsborgerskab, dansk statsborgerskab giver valgret, dansk statsborgerskab giver mange flere muligheder i Danmark, og dansk statsborgerskab gør, at man ikke så nemt vil kunne blive udvist – også selv om man ikke bliver udvist bare fordi man ikke vil give hånd!

Når folk virkelig har kæmpet for at få dansk statsborgerskab og betalt gebyrer for danskprøver og andre prøver og overholdt alle andre rimelige og urimelige krav til dansk indfødsret, men af religiøse grunde ikke kan give hånd til en myndighedsperson, hvorfor skal de så ikke kunne opstille og deltage i Folketingsvalg, have adgang til stillinger, hvor dansk statsborgerskab er påkrævet, og være sikret mod udvisning?

Hvis ens religion indebærer at man ikke bør røre nogen af det andet køn – heller ikke på hånden – er det jo ligegyldigt, hvor intim, man opfatter hånden, og hvor stor en del af håndfladerne der berører hinanden.

Loven overtræder også EMRK art.9 stk 2: *Frihed til at lægge sin religion eller overbevisning for dagen skal kun kunne underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige sikkerhed.*

SOS Racisme mener, at et manglende håndtryk ved en ceremoni kan ikke siges at være nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige sikkerhed, også af den årsag bør forslaget trækkes tilbage, da det ellers overtræder EMRK art. 9,2

Hvis man lader være med at indføre de nævnte ceremonier og krav om håndtryk ved disse, vil der jo ikke være lavet en ceremoni til at diskriminere i, er dette en smartere måde at undgå diskrimination pga. religion på, og således vil Folketingets og regeringens og kommunernes virke også i sig selv bedre være i overensstemmelse med Grundloven. Det sparer så kommunerne og ministeriet og borgerne for en masse bureaukrati, det sparer dem for mulig ringere datasikkerhed, og ansøgerne af statsborgerskab for yderligere udgifter og udelukkelse fra demokratiet. Og det styrker demokratiet også at inkludere personer, man ikke er helt enig med i et og alt!

Konklusion:

SOS Racisme mener, at lovforslaget vil svække demokratiet ved at udelukke nogle pga. religion, og bidrage til at øge modsætninger og konflikter i befolkningen og dele den i DEM og OS i Danmark. Tværtimod burde politikerne i et demokratisk samfund stille mod, at så mange som muligt af de fastboende personer i Danmark, bliver fuldt inkluderet i samfundet, og føler sig inkluderet som medborgere, som også selv kan være med til at påvirke samfundet – også på det politiske plan. Folketinget skal gerne vælges af befolkningen - DEMOS -, og ikke kun af et OS, der er født af danske forældre. Vi synes det er pinligt at se politikere, der arbejder FOR SKEL - i stedet for at arbejde for LIGHED og i stedet for at arbejde for tolerance over for FORSKELLIGHED.

I den lange række af unyttige love, som først og fremmest har til formål at udskille og problematisere alt, hvad der vedrører udlændinge i Danmark, er denne her en af de mest respektløse!

De, der nu skal afkræves 3.800 kr. i gebyr for deres forsøg på at få dansk statsborgerskab, er mennesker, der har boet i Danmark i mange år, og som – måske er født her, måske er kommet hertil af egen fri vilje for deres egen skyld, eller for at bo sammen med deres børn eller ægtefælle eller partner. Måske er flugtruten blot endt her.

Og selv om de hver dag de seneste 4 år i nyhederne, radio, TV, aviser og på reklamerne ved busstoppestederne har kunnet følge hetzen mod dem, og selv om de er blevet regnet som andengangsborgere og ikke nu føler sig velkomne, og selv om de har kunnet se, at Integrationsministeren praler med det, og tælleren på UIM's side tæller en stramning mere, hver gang lovgivningen strammes om halsen på dem, og selv om mange har oplevet at blive diskrimineret ved diskoteker, restauranter og på arbejdsmarkedet, har de ikke overtrådt straffeloven, og de har valgt at søge dansk statsborgerskab.

De har bestået prøver i dansk, dansk kultur, samfund og historie og ansøgt om dansk statsborgerskab og betalt gebyrer undervejs for de øgede krav og den øgede kontrol med opfyldelsen af kravene. Nogle har – når de næsten har opfyldt kravene til tidsubegrænset opholdstilladelse eller til dansk statsborgerskab oplevet, at kravene er blevet strammet med nye urimelige og meningsløse krav. Nogle har måske tidligere haft deres navn stående på et lovforslag om dansk indfødsret, men har skullet søge forfra, efter en ny regering er tiltrådt, og derpå skullet leve op til nye krav, og betale nyt gebyr for at få kontrolleret alle krav om igen, eller betale for en ny indfødsretsprøve, hvis den gamle blev vurderet for let og ikke sorterede tilstrækkeligt med personer fra.

Selv om ethvert skridt, udlændinge foretager sig i Danmark, allerede nu bliver kontrolleret gennem samkørsel af mange registre, skal de kommende danske statsborgere betale det øgede gebyr for at kommunerne kan overtage en del af statens kontroller, og for at ansøgenes eventuelle diagnoser kan granskes af en særlig enhed, der skal oprettes i Sundheds- og Ældreministeriet.

Lovforslaget er også respektløst over for kommunerne. Kommunerne skal tvinges til at indføre en ceremoni i forbindelse med underskrivelse af Grundloven, med det formål at **udskille og afvise de få personer, der af religiøse årsager ikke vil trykke en myndighedsperson i hånden!** Desuden skal de underrette myndighederne om, at de pågældende har vist respekt for danske værdier ved at give hånd! På andre områder ønsker man afburokratisering, men på udlændingeområdet er det altid øget bureaukrati og kontrol, betalt af udlændingene selv!

Et obligatorisk håndtryk, som ellers kunne opfattes som tegn på venlighed eller høflighed, bliver til en UNDER-DANighed. Hvad bliver det næste: skal kvinderne neje, når de ser en hvid dansker, og mændene bukke? Eller skal muslimerne bære halvmåner syet på jakken ligesom jødestjernerne under nazismen? Eller kommer der nu forbud mod tørklæder, kors, etc.?

"Det kan således anføres, at betingelsen om, at ansøgere skal give hånd til en repræsentant fra myndighederne, vil stille denne gruppe ringere end andre personer, der ansøger om dansk statsborgerskab, og det kan således ikke udelukkes, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vil anse betingelsen om, at man skal give hånd for at få dansk statsborgerskab for at udgøre indirekte forskelsbehandling på baggrund af religion."

Når regeringens jurister i lovforslaget som ovenfor skriver, at Danmark måske vil tabe en sag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, da loven indebærer indirekte diskrimination, **hvorfor fremsætter man det så, uden forinden at have konsulteret Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om dets lovlighed?**

Når Grundloven og EMRK sikrer religionsfrihed, hvorfor skal folk, der af religiøse grunde ikke vil give hånd så ikke kunne blive danske statsborgere?

Lovforslaget er uværdigt for Folketinget, og burde ikke være fremsat.

Vi håber dog, at de enkelte medlemmer af Folketinget vil nedstemme loven.

Vi synes, det er for pinligt, at Folketinget gør Danmark til grin på denne måde!

Vi synes også, det er grotesk, at folketingspolitikere vil tage de kommunale myndigheder som gidsler til at udføre såkaldte ceremonier, som reelt ikke har andet formål end at udskille nogle ortodokse muslimer og hindre dem, der ikke vil give hånd, i at få dansk statsborgerskab!

På vegne af SOS Racisme

Anne Nielsen, Næstformand

Att.: Allan Dyrhund Parbst

Undertegnede skriver på vegne af Islams Ahmadiyya Menighed i Danmark denne bemærkning til høring over udkast til lov om dansk indfødsret publiceret d. 6. september 2018.

Som en religiøst forfulgt retning i mange lande, ser vi med bekymring på dette lovforslag, der ønskes benyttet til at påbyde evt. kommende statsborgerskabskandidater at give hånd.

Først og fremmest, om man er enig i at give hånd eller ej, vil vi gerne advare imod at man prøver at begrænse folks religionsfrihed og lave indgreb imod folks fredeligt holdte religiøse overbevisninger og praksis. Det kan først virke som mindre ting, man går på kompromis med i forhold til religionsfrihed, men vor menighed ved desværre af erfaring fra - fx. fra Pakistan, der i 1984 indførte blasfemi-paragraffer for at indskrænke religiøse minoriteters religiøse frihed - hvad sådanne indgreb fører til.

Det er meget vigtigt at understrege for os pba sådanne erfaringer, at vi ikke anbefaler, at regeringen går ud af den tangent. Vi mener ikke, at det vil gavne Danmark, men desværre kunne skade vort land.

Desuden er det en del af dansk kultur at give hånd, men det er også en del af dansk kultur ikke at give hånd, ligesom det er en del af dansk kultur at drikke alkohol, men også er en del af dansk kultur for nogle ikke at drikke alkohol, eller fejre fødselsdag, mens andre ikke gør.

Islams Ahmadiyya Menighed er Danmarks ældste muslimske organisation og vores medlemmer er nogle af de mest velintegrerede i Danmark og hvor end af de 212 lande i verden, som retningen befinder sig i. Og vi har også medlemmer, der hilser på anden vis end at give hånd, og det har aldrig været en hindring for manglende integration. Tvært imod er vores medlemmer de mest loyale og integrerede i landet, og har i den grad taget dette samfund til sig (også de nyere tilkomne af vores medlemmer), og det vil vi fortsætte med.

Med venlig hilsen

Imad Malik
Ansvarlig for eksterne anliggender
Islams Ahmadiyya Menighed i Danmark

Love for All - Hatred for None

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Indfødsretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato 03.10.2018
Initialer FRJ

Vedr.: Høring over Lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om dansk-uddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Uddannelsesforbundet kan tilslutte sig, at alle udlændinge, der bor og/eller arbejder i Danmark, kan gennemføre skemalagte, lærerstøttede danskundervisning.

Vi har som sådan ikke noget imod fraværsregistrering i forbindelse med undervisning, men har en bekymring for, hvad der egentlig er formålet med at indføre den. Med vores kendskab til gruppen er der generelt et oprigtigt ønske om at lære det danske sprog, men samtidigt også væsentlige problemer med at kunne deltage uforstyrret i danskundervisningen. Det er en gruppe af borgere, der f.eks. er meget fleksible i forhold til arbejdstider, skal til møde på jobcenteret eller andet i undervisningstiden, og derfor rammes af fravær.

Vores bekymring går især på, om der bag forslaget ligger et ønske om senere at fortolke på en given fraværsprocent (hvilket ikke nødvendigvis vil være et reelt billede af den faktiske deltagelse i undervisningen) eller at udelukker folk fra at få den helt nødvendige danskuddannelse. Og derved kan fraværsregistreringen komme til at fungere som en barriere for at udlændinge kan få det optimale ud af danskundervisningen, hvilket kan blive yderligere en forhindring for integration og mulighed for at kunne begå sig i det danske samfund og på arbejdsmarkedet.

Med venlig hilsen

Hanne Pontoppidan
Formand for Uddannelsesforbundet

København, den 4. oktober 2018

HØRINGSSVAR OVER FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM DANSK INDFØDSRET OG LOV OM DANSKUDDANNELSE TIL VOKSNE UDLÆNDINGE M.FL. (Henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.) Sagsnr. 2018 – 9948.

Ved brev af 6. september 2018 har Udlændinge- og Integrationsministeriet fremsendt ovenstående forslag og anmodet om Amnesty Internationals eventuelle bemærkninger til forslaget.

Forslagets formål og argumentation

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at det efter den nye indfødsrets aftale mellem regeringen og Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti, at tildeling af dansk statsborgerskab fremover skal betinges af deltagelse i en ceremoniel underskrivning af grundloven mv. i ansøgerens bopælskommune.

Det fremgår videre af indfødsrets aftalen, at ansøgeren ved ceremonien skal udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanter for myndighederne. Ved ceremonien skal ansøgeren skrive under på at ville overholde Danmarks Riges Grundlov og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, herunder det danske demokrati.

Det fremgår videre af bemærkningerne, side 4, at lovforslaget har til formål at henlægge den ceremonielle underskrivning af grundloven mv. til kommunalbestyrelserne. I den forbindelse indeholder lovforslaget et forslag om at bemyndige udlændinge- og

integrationsministeren til at fastsætte nærmere regler om afholdelsen af disse ceremonier.

Det anføres om disse ceremonier, bemærkningerne side 4, afsnit 4-7, at det er en betingelse for optagelse på et lovforslag om indfødsrets meddelelse, at ansøgeren lover troskab og loyalitet over for Danmark og det danske samfund og erklærer at ville overholde dansk lovgivning, herunder Danmarks Riges Grundlov, og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, herunder det danske demokrati. Alle disse skridt foretages i forbindelse med, at ansøgeren indgiver sin ansøgning.

Indførelse af kommunale indfødsretsceremonier. Indførelse af håndtryk som gyldighedsbetingelse. I bemærkningerne, side 4, afsnit 5 og 6 anføres så den egentlige begrundelse – formålet – med lovændringen:

”Regeringen mener, at det er afgørende for et samfund som det danske, at man møder hinanden på en ordentlig måde med tillid og respekt. Det er således udtryk for en grundlæggende dansk værdi og kulturnorm, at man udviser respekt, når man møder hinanden, herunder myndighedsrepræsentanter ved offentlige ceremonier, ved at udveksle håndtryk med hinanden.

Det er således efter regeringens opfattelse ikke foreneligt med grundlæggende danske værdier eller respekten for vores fællesskab og kulturnormer, hvis en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation under en grundlovsceremoni afviser at give hånd til repræsentanter fra kommunen.

På denne baggrund foreslår regeringen med lovforslaget at bemyndige udlændinge- og integrationsministeren til at fastsætte nærmere regler om bl.a. at ansøgeren under ceremonien skal udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuld over for repræsentanter fra myndighederne ved at give hånd til repræsentanter fra myndighederne. Hvis ansøgeren ikke opfylder dette krav, vil ansøgeren ikke blive dansk statsborger.

Det fremgår videre af bemærkningerne, side 7, at den kommune, som afholder ceremonien, uden ophold skal sende de underskrevne og på tegnede erklæringer til Udlændinge- og Integrationsministeriet, som herefter registrerer, at "den enkelte ansøger har deltaget i en ceremoni og i den forbindelse udvist respekt for danske værdier og optrådt respektfuldt over for repræsentanter for myndighederne."

Videre, side 8, 2. afsnit:

"En ansøger, som ikke inden to år efter ikrafttrædelsen af den lov om indfødsrets meddelelse, som vedkommende har været omfattet af, medvirker ved en grundlovsceremoni og skriver under på at ville overholde grundlov mv., eller som under ceremonien ikke optræder respektfuldt over for repræsentanter fra myndighederne, [Hvilket må forstås som, at man ikke har udvekslet håndtryk med et kommunalbestyrelsesmedlem eller en embedsperson] vil miste retten til at deltage i en sådan ceremoni. Derved vil vedkommende ikke kunne opnå dansk

indfødsret på baggrund af den lov om indfødsrets meddelelse, som vedkommende har været omfattet af. Hvis vedkommende efterfølgende fortsat ønsker at opnå dansk indfødsret, er den pågældende henvist til på ny at indgive en ansøgning om indfødsret ved naturalisation til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Bemyndigelse for ministeren til at udstede nærmere regler om de kommunale ceremonier.

I bemærkningerne, side 9, 1. afsnit, fremgår det om den bemyndigelse, som loven giver ministeren til at udstede nærmere regler om de ceremonier, som skal afholdes af og i kommunerne, at:

"Udlændinge- og Integrationsministeren har herunder til hensigt at anvendelse bestemmelsen til at fastsætte krav om, at en eller flere repræsentanter fra kommunen i forbindelse med ceremonien mødes ansigt til ansigt med deltagerne og trykker dem i hånden (udveksler et håndtryk) for at højtideligholde og konkret markere det øjeblik i deltagerens liv, hvor de bliver danske statsborgere. Med afsæt i en grundlæggende dansk kulturnorm, som håndtrykket efter regeringens opfattelse er udtryk for, vil ansøgeren samtidig ved denne symbolske handling udtrykke den særlige respekt for det danske samfund, som efter regeringens opfattelse bør være forbundet med det at blive tildelt dansk statsborgerskab. Samtidig vil vedkommende symbolsk signalere, at vedkommende har taget det danske samfund og danske værdier til sig."

Amnesty International skrev i sit hørings svar om burka- og niqabforbuddet, at det syntes som om, forslagsstillerne havde måttet grave dybt i lommerne for at komme op med noget, som kunne ligne en saglig begrundelse for forslaget.

Med dette forslag finder Amnesty, at forslagsstillernes vanskeligheder med at pege på reelle problemer eller saglige hensyn, konflikter eller uhensigtsmæssigheder – som man nu vil løse, fjerne, rette, korrigere eller justere ved at indføre pligt til at trykke et kommunalbestyrelsesmedlem eller en kommunal embedsmand eller -kvinde i hånden – springer endnu tydeligere i øjnene.

Gældende betingelser for dansk indfødsret
Danmark har i mere end 150 år haft en bestemmelse i grundloven om erhvervelse af dansk indfødsret ved lov. Særligt i de seneste årtier har man gennemført en række stramninger af betingelserne for at opnå dansk statsborgerskab.

For at blive dansk statsborger skal man i dag

- have underskrevet en række tro og love-erklæringer
- have opholdt sig i Danmark i 9 år, (for flygtninge er kravet 8 år)
- have en ren straffeattest (ved straffe under 18 måneder kan man efter en karenstid, der afhænger af straffens længde, igen få lov at søge om dansk indfødsret).
- være selvforsørgende/i job
- ikke have gæld til det offentlige
- have dokumenterede dansk kundskaber. (Dvs. have bestået forskellige danskprøver.)
- have bestået en statsborgerskabsprøve. (Hvor man skal besvare en lang række spørgsmål om danske samfundsforhold, historiske og

kulturelle forhold, herunder nutidige og historiske personer af betydning for Danmarks politiske, kulturelle, kunstneriske udvikling mv.

- Når alle disse oplysninger er tilvejebragt og prøver er gennemført og bestået, kommer ansøgeren på et lovforslag sammen med andre ansøgere om dansk indfødsret, og dette lovforslag behandles derefter af Folketingets Indfødsretsudvalg, som drøfter, om ansøgerne opfylder betingelserne for at blive danske statsborgere. Når en ansøger er optaget på lovforslaget om meddelelse af dansk indfødsret, og forslaget er vedtaget og ophøjet til lov af Folketinget, så er man dansk statsborger. Der er tale om en lang, detaljeret proces, når det afgøres, om en ansøger kan blive dansk statsborger.

Baggrunden for forslaget om at indføre af håndtrykket som retlig gyldighedsbetingelse

Efter de senere års stramninger af betingelserne for statsborgerskab er det, som om man først for nyligt er blevet opmærksom på en ny mulighed for at stramme betingelserne: En gruppe borgere finder af kulturelt eller religiøst betingede årsager ikke, at det er passende at give hånden til personer af det modsatte køn. Der er tale om personer, som har bestået alle de ovennævnte prøver og betingelser, er selvforsørgende, dansktalende osv.; men de kan efter forslaget udelukkes, hvis de ikke ønsker at give hånd til det modsatte køn.

De gældende betingelser for danske statsborgerskab har typisk skullet tjene

forskellige saglige formål. (Selv om der ikke altid har været enighed om stramningerne).

Fraværet af saglig dokumentation

I forhold til lovforslagets rationale må det konstateres, at der ikke forefindes nogen form for empirisk dokumentation for, at fraværet af et håndtryk ved meddelelse af dansk indfødsret har bevirket ringere integration og halvhjertet støtte til danske samfundsværdier.

Men bemærkningerne til forslaget har desuagtet karakter af én lang, udokumenteret påstand om håndtrykket som den lim, der holder det danske samfund sammen, som den symbolske gestus, der sikrer sammenhængskraften.

Obligatorisk håndtryk som udtryk for diskrimination.

Det må konkluderes, at forslaget ikke blev til som svar på et dokumenteret problem, men som en stramning, der nu bliver gennemført, fordi den viste sig mulig, da man blev opmærksom på, at en gruppe borgere ikke bruger at udveksle håndtryk med personer af det modsatte køn.

Hvis forslaget om obligatorisk håndtryk havde været udtryk for en oprigtig bekymring for de mulige skader på Danmarks sammenhængskraft, så kunne man i stedet – helt uden den tunge retorik – have besluttet, at der ved disse kommunale ceremonier skulle deltage et kommunalbestyrelsesmedlem eller en embedsperson af hvert køn.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at forslaget efter Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse ikke kan anses som udtryk for (indirekte) diskrimination.

Ministeriet har ved sin vurdering særligt lagt vægt på, at pålægget om at udveksle håndtryk – når der bortses fra personer omfattet af statsløsekonventionen og visse personer med handicap – omfatter alle, der har ansøgt om dansk statsborgerskab.

Ministeriet har videre i bemærkningerne side 18, 2. og 3. afsnit, henvist til, at det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at en forskelsbehandling, er diskriminerende, hvis den ikke er objektivt og rimeligt begrundet, dvs. hvis den ikke forfølger et legitimt formål, og hvis der ikke er et rimeligt forhold mellem de midler, der anvendes, og det mål, der søges realiseret (proportionalitet).

Ministeriet har herefter anført, at håndtrykket er en almindelig og traditionel hilseform, hvorved man viser respekt for de personer, som man hilser på. Det kan anses som en grundlæggende samfundsværdi, at man udviser respekt for hinanden, og dette udtrykkes i Danmark bl.a. ved håndtrykket. Ministeriet vurderer på den baggrund, at det kan anses for proportionalt at gøre statsborgerskab betinget af, at ansøgere giver hånd.

Endelig har ministeriet lagt særlig vægt på, at det er frivilligt, om man vil søge dansk statsborgerskab, og at det i sig selv ikke vil have opholdsretlige konsekvenser, at vedkommende ikke får dansk statsborgerskab, og at håndtrykket alene indebærer en meget begrænset berøring af håndflade mod håndflade.

På den baggrund konkluderer ministeriet, at kravet om håndtryk ikke er udtryk for en vilkårlig betingelse eller er diskriminatorisk.

Amnesty International deler ikke ministeriets opfattelse. Det forhold, at alle

ansøgere om dansk statsborgerskab skal udveksle håndtryk med kommunale repræsentanter, betyder ikke, at der ikke er tale om diskrimination. Det er åbenbart, at forslaget vil ramme en bestemt gruppe borgere, som kan identificeres på forhånd.

Forslaget indeholder en lang række bredt holdte udsagn om håndtrykket som den lim, der holder sammen på det danske samfund. Amnesty er ikke bekendt med antropologiske eller sociologiske studier, som på nogen måde kan dokumentere den væsentlige betydning for sammenhængskraften, som forslaget påstår. Allerede derfor er der efter Amnestys opfattelse ikke tale om et legitimt formål, som forfølges med proportionale midler.

Særligt springer det i øjnene, at hvis det oprigtige hensyn og ønske havde været at styrke Danmarks sammenhold og sammenhængskraft, så kunne man have fundet forskellige praktiske løsninger uden at svække ceremoniens symbolkraft.

En del borgere bruger at hilse ved at lægge højre hånd på brystet, hvor hjertet er placeret, og bøje hovedet som tegn på respekt. Denne hilsen er meget tydelig i sit signal om respekt, og ville til enhver tid kunne tjene som symbol på den imødekommenhed og respekt, som forslaget taler så vedholdende om. At man ikke giver plads til denne variation over en højtidelig hilsen, viser efter Amnestys opfattelse, at man ikke er interesseret i at finde en form, der giver plads til alle, og løser det postulerede problem.

Efter Amnesty Internationals opfattelse kan man ikke tale om et *legitimt formål*, som søges nået med *proportionale midler*, når der er tale om at modvirke eller bekæmpe

en angivelig tilstand eller problem, som ikke er blot antydningvis dokumenteret.

Endelig bør bemærkningernes påpegnings af indgrebets manglende intensitet modsiges. Ministeriet anfører, side 18, nederst, at det er et indgreb af ringe betydning, da det er frivilligt, om man vil søge dansk statsborgerskab, og at det ikke sig selv vil have opholdsretlige konsekvenser, at en person ikke får dansk statsborgerskab.

I alle andre sammenhænge understreger regeringen og aftaleparterne bag dette forslag, at et dansk statsborgerskab bør være betinget af betydelige krav og prøver, da der er tale om, at man med et dansk statsborgerskab tildes og indtager en unik stilling, som bør omfattes med respekt og taknemmelighed. Det kan ikke på samme tid være korrekt at affærdige et afslag på statsborgerskab som et indgreb af ringe betydning.

Samlet set efterlader lovforslagets bemærkninger indtryk af, at man fra ministeriets side på forhånd søger at imødegå eventuelle sagsanlæg eller klager ved at lægge sin argumentation læt op ad sprogbruget i EMD SAS mod Frankrig (2014), hvor Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anerkendte, at forbud mod burka/niqab kan være berettiget ud fra en vurdering af, at forbuddet kan være legitimt og proportionalt med henvisning til "respect for the minimum requirements of life in society". Efter Amnestys opfattelse kan man ikke tale om disse minimumskrav/hensyn til samfundslivet, når man taler om at udveksle håndtryk i forbindelse med en rent formel ceremoni, som blot gentager, hvad der allerede fremgår af den lov om meddelelse af dansk indfødsret, som ansøgeren er opført på.

Amnesty International,
den 4. oktober 18

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325626
CBA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOX. NR. 18/02049-2

5. OKTOBER 2018

HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM DANSK INDFØDSRET OG LOV OM DANSKUDDANNELSE TIL VOKSNE UDLÆNDINGE M.FL.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har med e-mail af 6. september 2018 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (henlæggelse til kommunalbestyrelserne af ceremoniel underskrivning af grundloven mv., forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation samt fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v.).

Med vedtagelse af forslaget vil der ske: 1. henlæggelse til kommunalbestyrelserne af en ceremoniel underskrivning af grundloven mv., 2. forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation 3. fastsættelse af nærmere regler om udlændinges fravær i undervisning i dansk m.v. og 4. oprettelse af en enhed i styrelsen for Patientsikkerhed, som efter behov kan anmodes om en vurdering af de lægelige oplysninger i dispensationssager, som behandles af Folketingets Indfødsretsudvalg.

SAMMENFATNING

Lovudkastet fastsætter regler omkring en ceremoniel underskrivning af grundloven m.v., herunder et krav om obligatorisk håndtryk i forbindelse med statsborgerskabsceremonien (håndtrykkravet). Dette skal ifølge lovudkastet både gennemføres ud fra et ønske om at markere overgangen til at blive dansk statsborger som noget væsentligt og et ønske om at ansøgeren skal udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt. Forslagets hensigt er efter instituttets vurdering i altovervejende grad af symbolsk karakter.

For borgeren kan erhvervelse af dansk statsborgerskab derimod være af overordentlig stor betydning, både identitetsmæssigt og

rettighedsmæssigt, herunder for stemmeret ved folketingsvalg, visse stillinger inden for det offentlige og for rejsemuligheder internationalt.

Instituttet finder, at tilfældigheder med stor sandsynlighed vil spille ind ved tildeling af statsborgerskabet, idet deltagernes køn vil være afgørende for, om ansøgere, som efterlever den religiøst begrundede praksis med ikke at give hånd til personer af det modsatte køn, opnår dansk statsborgerskab. Det skyldes, at ansøgere af samme køn som borgmesteren (eller dennes stedfortræder) vil kunne opfylde håndtrykskravet og blive danske statsborgere, hvorimod personer med andet køn ikke vil blive statsborgere.

Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at regeringen ikke vil afvise, at håndtrykskravet kan medføre, at der vil være personer, som på grund af deres religiøse overbevisning kan opfatte sig som begrænset i adgangen til statsborgerskab. Efter instituttets vurdering kan det heller ikke udelukkes, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vil anse håndtrykskravet som indirekte forskelsbehandling på baggrund af religion.

Et indgreb i religionsfriheden skal forfølge et legitimt formål og være proportionalt. En indirekte forskelsbehandling skal for at være lovlig, anses som objektivt og rimeligt begrundet, og der skal være et rimeligt forhold mellem de midler, der anvendes, og det mål, der søges realiseret (proportionalitet).

Håndtrykskravet må anses som en symbolsk manifestation af respekt for repræsentanter for danske myndigheder. Idet sådan respekt kan vises på mange måder, og konsekvenserne af at undlade at opfylde kravet kan være meget alvorlige, finder instituttet, at der ikke er meget, der taler for, at håndtrykskravet kan betragtes som proportionalt.

Instituttet bemærker imidlertid, at der ikke foreligger praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der direkte har taget stilling til spørgsmål om et obligatoriske håndtryks forenelighed med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende staternes regulering af forhold, der har betydning for udøvelsen af religionsfriheden, herunder forskelsbehandling på grund af religion, giver et billede af, at staterne er overladt en særdeles vid skønsmargin, når det gælder regulering, der begrænser religiøse manifestationer.

Retspraksis giver derfor – efter instituttets opfattelse – ikke grundlag for med rimelig sikkerhed at konkludere, at et krav om obligatorisk håndtryk vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som fortolket af Domstolen.

Instituttet finder på grund af den manglende retslige forudsigelighed på så væsentligt et område, som tildeling af statsborgerskab, at

håndtrykskravet som betingelse for dansk statsborgerskab bør genovervejes med henblik på i det mindste at fjerne betydningen af de rene tilfældigheder.

- Instituttet anbefaler, at ministeriet redegør for lovforslagets forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention herunder, hvilke legitime formål det symbolske håndtrykskravet forfølger og, hvorfor kravet er nødvendigt for at opnå formålet.

Bemærkninger af lovteknisk karakter

Det antages ifølge bemærkningerne til lovudkastet, at lovudkastet er i overensstemmelse med grundlovens § 44, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan udlændinge kun opnå indfødsret ved lov.

- Instituttet anbefaler, at udformningen af lovforslaget præciseres således, at betingelserne for erhvervelse af statsborgerskab fremgår direkte af lovteksten.

Bemærkninger vedr. forhøjelse af gebyr for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation

Et andet formål med lovforslaget er at hæve ansøgningsgebyret til 3.800 kr. for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation.

For alvorligt syge ansøgere vil det formentlig kunne udgøre et økonomisk problem, hvis de skal betale både det nye høje gebyr og dyrere lægeerklæringer for at kunne ansøge om at opnå indfødsret ved dispensation fra sprog og videnskravene, og for nogle vil det muligvis kunne udgøre en hindring – navnlig under hensyn til, at chancerne for at opnå dispensation kan forekomme små.

- Instituttet anbefaler, at denne problemstilling overvejes i ministeriet og Folketingets Indfødsretsudvalg.
- Instituttet anbefaler desuden, at det overvejes i lovbemærkningerne, om ansøgerne kan få vanskeligheder ved at få udfærdiget speciallægeerklæringer fremover, herunder i lyset af, at læger nu skal udtale sig om ansøgernes prognoser med hensyn til at kunne bestå forskellige sprogprøver m.v.

Bemærkninger vedrørende oprettelse af en enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, der kan vurdere lægelige oplysninger i de såkaldte sygdomssager

Lovforslagets vedtagelse vil medføre en oprettelse af en ny enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, som kan anmodes om en vurdering af de lægelige oplysninger, hvis der måtte være behov derfor.

Instituttet finder det uklart, hvem der kan anmode den nye enhed om at vurdere de lægelige oplysninger og ansøgenes retsstilling under denne procedure.

- Instituttet anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet uddyber det anførte i lovbemærkningerne med nærmere oplysninger om processen i forbindelse med indhentelse af lægelige vurderinger fra den nye enhed under Styrelsen for Patientsikkerhed, herunder også om ansøgenes retsstilling.

1. HENLÆGGELSE TIL KOMMUNALBESTYRELSERNE AF EN CEREMONIEL UNDERSKRIVNING AF GRUNDLOVEN M.V.

1.1 Indledning

I det følgende gennemgås lovudkastets ordning med henlæggelse af en ceremoniel underskrivning af grundloven m.v., herunder kravet om et obligatorisk håndtryk i forbindelse med statsborgerskabsceremonien (håndtrykskravet). Derefter følger instituttets generelle bemærkninger om statsborgerskabsceremonier og om brug af håndtryk inden for visse trosretninger. På den baggrund vurderes den foreslåede ordningsoverensstemmelse først med grundlovens § 44, stk. 1, og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8, og derefter i forhold til retten til religionsfrihed, beskyttet i grundlovens § 67 og EMRK artikel 9, samt diskriminationsforbuddene i grundlovens § 70 og EMRK artikel 14.

1.2 Lovudkastets ordning

Ifølge den nye indfødsretsaf tale, som regeringen indgik med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti den 29. juni 2018, skal ansøgere om dansk statsborgerskab ved en ceremoni skrive under på at ville overholde Danmarks Riges Grundlov samt respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper, herunder det danske demokrati. Ceremonierne skal afholdes efter Folketingets vedtagelse af lovforslag om meddelelse af indfødsret til et antal ansøgere. De på lovforslag optagne ansøgere vil først få statsborgerskab, når de har medvirket i en grundlovsceremoni.

Et af lovudkastets formål er at henlægge den ceremonielle underskrivning af grundloven m.v., til kommunerne. Dette skal ske med indsættelse af en ny § 10 i indfødsretsloven. Efter § 10, stk. 1, skal kommunerne mindst to gange årligt afholde en ceremoni, som ansøgere om indfødsret kan medvirke i med henblik på at skrive under på at ville overholde grundloven m.v. Med § 10, stk. 4, bemyndiges udlændinge- og integrationsministeren til at fastsætte nærmere regler om "afholdelse af de i stk. 1 omtalte ceremonier, herunder om afviklingen af ceremonien".

Baggrunden for den foreslåede lovændring er indfødsretsaf taltalen fra juni 2018. Af denne aftale fremgår det, at det skal være en betingelse for at få indfødsret, at ansøgerne under en ceremoni skriver under på at ville overholde grundloven m.v., og at de under ceremonien skal udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanterne for myndighederne.

Ifølge bemærkningerne til lovudkastet skal kommunen i forbindelse med ceremonien påtegne den underskrevne erklæring og uden ophold sende den til Udlændinge- og Integrationsministeriet, som herefter

registrerer, at den enkelte ansøger har deltaget i en ceremoni "og i den forbindelse udvist respekt for danske værdier og optrådt respektfuldt over for repræsentanter for myndighederne ved at give hånd til repræsentanter for kommunen".

Det fremgår af bemærkningerne, at det i indfødsrets aftalen anførte om "respektfuld optræden" anses som en betingelse for at få indfødsret, og at der på baggrund af kravet i grundlovens § 44 om, at indfødsret skal tildeles ved lov, har været behov for at omsætte betingelsen "til nogle objektive konstaterbare betingelser", hvilket vil blive "udmøntet i en bekendtgørelse". Betingelsen om, at der skal gives hånd, er ifølge bemærkningerne valgt, fordi regeringen mener, at det er afgørende for et samfund som det danske, at man møder hinanden på en ordentlig måde med tillid og respekt, og at det må anses som "en grundlæggende dansk værdi og kulturnorm, at man udviser respekt, når man møder hinanden, herunder myndighedsrepræsentanter ved officielle ceremonier, ved at udveksle håndtryk med hinanden".

Regeringen finder det således "ikke foreneligt med grundlæggende danske værdier eller respekten for vores fællesskab og kulturnormer, hvis en ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation under en grundlovsceremoni afviser at give hånd til repræsentanter fra kommunen".

På den baggrund foreslår regeringen at bemyndige udlændinge- og integrationsministeren til at fastsætte nærmere regler om blandt andet, at "ansøgeren under ceremonien skal udvise respekt for danske værdier og optræde respektfuldt over for repræsentanter fra myndighederne ved at give hånd til repræsentanter fra myndighederne".

Hvis ansøgeren ikke opfylder dette krav, vil ansøgeren ikke blive dansk statsborger.

1.3. Generelt om statsborgerskabsceremoniers betydning

I nogle stater har der gennem lang tid været tradition for at afholde statsborgerskabsceremonier, medens andre stater først efter årtusindskiftet har indført denne skik som en reaktion på tidens multikulturelle udfordringer.

Grundtanken med statsborgerskabsceremonier er at fejre statsborgerskabet som noget værdifuldt, der er af betydning for både den enkelte og samfundet som helhed. Indførelse af statsborgerskabsceremonier kan imidlertid også ske ud fra et ønske om normativ styring og kontrol med migranter ud fra en opfattelse af, at et troskabsløfte og en ceremonie, baseret på statens normer og værdier, vil kunne virke forpligtende og påvirke fremtidige handlinger.

Nogle af de nævnte formål kan stå i et indbyrdes modsætningsforhold, således at en vægtning af det ene kan ske på bekostning af det andet.

Efter instituttets opfattelse er der grund til at være opmærksom på, om der er et sådant modsætningsforhold i forbindelse med gennemførelsen af den danske ordning. Det bemærkes herved, at ordningen efter det oplyste både gennemføres ud fra et ønske om at markere overgangen til at blive dansk statsborger som noget væsentligt og et ønske om en vis symbolsk kontrol med nye danske statsborgere.

1.4. Brug af håndtryk inden for visse trosretninger

Der er så vidt vides ikke mange lande, der har indført en ordning som den, der nu foreslås indført i Danmark, og hvorefter det gøres til en betingelse for erhvervelse af statsborgerskab, at kommende statsborgere forinden har givet hånd til en myndighedsrepræsentant under en statsborgerskabsceremoni. Der kendes dog to eksempler, fra Schweiz og Frankrig, hvor ansøgers afvisning at give hånd til myndighedsrepræsentanter er blevet anset som udtryk for manglende assimilation eller integration og derfor har ført til afslag på statsborgerskab.

Der er som nævnt ovenfor under afsnit 1.3. ingen tvivl om, at et håndtryk med myndighedsrepræsentanter som borgmestre under en statsborgerskabsceremoni normalt anses som værdifuldt for nye statsborgere, og at der generelt er en "vilje til håndtryk". Spørgsmålet her er alene, om udveksling af håndtryk skal være en afgørende betingelse for at få statsborgerskab. I givet fald vil det, som også anført i bemærkningerne, kunne medføre, at nogle ansøgere vil anse sig for at "være begrænset i deres adgang til at få dansk statsborgerskab på grund af, at de ikke vil give hånd", og det kan ikke afvises, at nogle af disse personer vil anse det for "at stride mod deres religiøse overbevisning at give hånd til en repræsentant for myndighederne, herunder særligt til en repræsentant af det modsatte køn". Så vidt vides gælder det blandt andet for et fåtal af jøder og for en lidt større gruppe af muslimer i Danmark.

Den svenske arbejdsret har under en retssag indhentet en sagkyndig erklæring om den teologiske og filosofiske baggrund for, at en muslimsk kvinde havde afvist at give hånd til mænd uden for familiekredsen, jf. Arbejdsrättens dom af 15. august 2018. Det blev i den forbindelse oplyst, at det drejer sig om en fortolkning af forskellige retskilder, som har en central plads i islam, blandt andet Koranen og profettraditionen. Herudfra har grupper af muslimske retslærde inden for både sunni- og shiaretningen lagt til grund, at en hilse mellem mænd og kvinder, som ikke er nært beslægtede, skal ske uden at give hånd. Et brud på denne regel anses af disse retslærde for en syndig handling. Der findes dog også andre fortolkninger, blandt andet mener en del muslimske retslærde, at der skal hilses med håndtryk, idet det modsatte kan

opfattes som krænkende for den anden part, særligt hvis denne ikke er muslim.

1.5. Instituttets bemærkninger til forslaget om grundlovsceremonier med obligatoriske håndtryk

Instituttet har visse formelle og indholdsmæssige reservationer over for gennemførelsen af den foreslåede ordning om pligt til at give hånd under en grundlovsceremoni som betingelse for opnåelse af statsborgerskab. De formelle reservationer bygger på en fortolkning af grundlovens § 44, medens de indholdsmæssige indvendinger tager udgangspunkt i EMRK og kravet om forholdsmæssighed.

Instituttet vil i det følgende redegøre for sin opfattelse om, at det må anses for tvivlsomt, om håndtrykskravet i fuld grad lever op til kravene i grundlovens § 44, stk. 1, jf. nedenfor under 1.5.1, og om ordningen kan give anledning til uensartet eller uforudsigelig praksis og nærmere overvejelser om forholdet til EMRK artikel 8, jf. nedenfor under 1.5.2.

Instituttet skal tilføje, at der også kan rejses spørgsmål om lovudkastets overensstemmelse med grundlovens § 67 og EMRK artikel 9 samt grundlovens § 70 og EMRK artikel 14, sammenholdt med artikel 8 og 9. Disse spørgsmål behandles nedenfor under 1.5.3. og 1.5.4.

1.5.1. Nærmere om forholdet til grundlovens § 44, stk. 1

Det antages i bemærkningerne, at lovforslaget er i overensstemmelse med grundlovens § 44, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan udlændinge kun opnå indfødsret ved lov. Der er imidlertid ikke, som det også anføres i bemærkningerne, noget til hinder for i en generel lov som indfødsretsloven at fastsætte betingelser for, hvornår indfødsret kan erhverves *ex lege* ved opfyldelse af nogle i loven fastsatte betingelser. Blot er det en betingelse, at lovgivningsmagten har fastsat betingelser, hvis opfyldelse objektivt kan konstateres.

Administrative myndigheder kan ikke overlades noget skøn. Det kan kun overlades til en administrativ myndighed ved en konstaterende forvaltningsakt at fastslå, at indfødsretten er erhvervet, fordi ansøgeren opfylder de af lovgivningsmagten fastsatte betingelser.

Regeringen finder ikke, at den foreslåede ordning rejser spørgsmål efter grundlovens § 44, idet kommunerne alene skal konstatere, om en række objektivt konstaterbare forhold er til stede. Kommunernes opgaver under ceremonierne beskrives således:

”Kommunalbestyrelserne skal i den forbindelse alene konstatere, om en række objektivt konstaterbare forhold er til stede, herunder om ansøgeren har deltaget i ceremonien, om ansøgeren har skrevet under på at ville overholde grundloven mv., og om ansøgeren under ceremonien har udvist respekt for danske værdier og optrådt

respektfuldt over for repræsentanter for myndighederne *ved at opfylde de betingelser, der fastsættes administrativt* (fremhævet her), jf. den foreslåede bestemmelse i indfødsretslovens § 10, stk. 4, jf. ovenfor under pkt. 2.2.2”.

Instituttet skal først bemærke, at lovforslagets § 10, stk. 4, ikke i sig selv kan ses som en bestemmelse om statsborgerskabs erhvervelse ved lov, jf. grundlovens § 44, stk. 1. Bestemmelse er formuleret således, at den (alene) giver ministeren hjemmel til at ”fastsætte nærmere regler om afholdelse af de i stk. 1 omtalte ceremonier, herunder om afvikling af ceremonien”.

Bestemmelsen fremtræder således som en bemyndigelse til at regulere kommunernes opgaver og ikke som en bemyndigelse til at opstille betingelser for udlændinges erhvervelse af indfødsret. Dertil kommer som noget helt afgørende, at krav til indfødsrettens erhvervelse direkte ved lov forudsætter klar lovgivning om de kendsgerninger, der skal kunne konstateres at være til stede. Lovgivningsmagten kan netop ikke overlade det til en administrativ myndighed – herunder regeringen – at fastsætte disse forhold.

Det kunne heroverfor indvendes, at der med henvisningen til bemærkningerne pkt. 2.2.2, sigtes til, at der af ministeren i en bekendtgørelse vil blive fastsat regler om et obligatorisk håndtryk som en objektiv konstaterbar kendsgerning. Efter instituttets opfattelse er det tvivlsomt, om dette er tilstrækkeligt til at opfylde lovgivningskravet i grundlovens § 44, stk. 1.

Det klare og principielle udgangspunkt er, at lovteksten så vidt muligt skal udformes, således, at alle retsspørgsmål er løst, hvorimod det må anses som tvivlsomt om såkaldt ”lovgivning i bemærkningerne” er tilstrækkelig. Det følger også af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, at en bemyndigelse i selve lovteksten (selvfølgelig) skal være så præcis som muligt. Det må være klart, at dette må gælde så meget des mere for lovgivning om indfødsrets meddelelse på grund af grundlovens § 44, stk. 1.

- Instituttet anbefaler, at udformningen af lovforslaget præciseres således, at betingelserne for erhvervelse af statsborgerskab fremgår direkte af lovteksten.

1.5.2. Nærmere om forholdet til EMRK artikel 8

EMRK beskytter ikke retten til et statsborgerskab, men EMD har i flere sager lagt til grund, at vilkårlig nægtelse af statsborgerskab efter omstændighederne vil kunne rejse spørgsmål efter EMRK artikel 8 om retten til respekt for privat- og familieliv på grund af den indvirkning dette kan have på individets privatliv, jf. blandt andet den retspraksis, som også omtales i lovudkastets bemærkninger, *Karassev v. Finland*,

afgørelse af 12. januar 1999, *Slivenko v. Letland*, afgørelse af 23. januar 2002, *Riener v. Bulgarien*, dom af 23. maj 2006, *Kuric v. Slovenien*, dom af 26. juni 2012 og *Petropavlovskis v. Letland*, dom af 13. januar 2015.

I bemærkningerne afvises det, at betingelsen om, at ansøgere skal give hånd til en repræsentant skulle kunne ses som en vilkårlig betingelse, idet betingelsen som udgangspunkt omfatter enhver, der ansøger om dansk indfødsret ved naturalisation.

Det er imidlertid instituttets opfattelse, at der er stor risiko for at tilfældigheder vil spille ind i forbindelse med afholdelsen af ceremonien og dermed tildeling af statsborgerskabet. Helt konkret kan problemet opstå, fordi grundlovsceremonien ledes af kommunens borgmester, hvis køn dermed vil kunne være afgørende for, om ansøgere, som efterlever den religiøst begrundede praksis med ikke at give hånd til personer af det modsatte køn, opnår dansk statsborgerskab. Ansøgere af samme køn som borgmesteren vil kunne blive danske statsborgere – i modsætning til ansøgere af det modsatte køn. Omvendt ville de, der får dansk statsborgerskab, måske ikke i en nabokommune med en borgmester af det modsatte køn have fået det. Hvis en kommune får ny borgmester med et andet køn, skifter det igen. Ligesom det kan afhænge af borgmesterens eventuelle stedfortræders køn.

- Instituttet anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet nærmere genovervejer betydningen af tilfældighedernes indspil i håndtrykskravet.

1.5.3. Nærmere om forholdet til grundlovens § 67 og EMRK artikel 9

Instituttet finder, at EMRK artikel 9 kan bringes i anvendelse i spørgsmål om en religiøst begrundet vægring imod at give en person af modsat køn hånden under en grundlovsceremoni. Efter EMRK artikel 9 har enhver ret til at udøve sin religion gennem blandt andet overholdelse af religiøse skikke, dog kan hensynet til samfundet eller andres rettigheder nødvendiggøre visse begrænsninger.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har heller ikke afvist, at en religiøst begrundet afvisning af at give hånd til kan anses som omfattet af grundlovens § 67 om borgernes ret til at dyrke gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog således at der intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden. Ministeriet er imidlertid af den opfattelse, at håndtrykskravet i forbindelse med en grundlovsceremoni forfølger et legitimt formål og derfor er i overensstemmelse med grundloven.

Instituttet bemærker, at ministeriet har ikke forholdt sig til spørgsmålet om anvendeligheden af EMRK artikel 9.

Instituttet er af den opfattelse, at det obligatoriske krav om at give hånd til en myndighedsrepræsentant under en grundlovsceremoni kan udgøre et indgreb i retten til fri religionsudøvelse. Instituttet henviser herved til EMDs praksis, bl.a. sagerne *Hamidovic v. Bosnien – Hercegovina*, dom af 5. december 2017, og *Lachiri v. Belgien*, dom af 18. september 2018, om henholdsvis afvisning af at tage en islamisk kalot og et islamisk tørklæde (hijab) af i en retssal.

Begge sager drejede sig om at vise respekt for retten og om at opretholde ro og orden, og i begge sager fandtes borgernes vægring imod at fjerne hovedbeklædningen at være religiøst motiveret. I ingen af tilfældene fandtes deres opførsel at være udtryk for manglende respekt for eller forstyrrelse af ro i retten. På den baggrund tog EMD stilling til, om myndighedernes krav om fjernelse af hovedbeklædningen under ophold i retten opfyldte kravene i artikel 9, stk. 2. Efter stk. 2 er indgreb i den fri religionsudøvelse lovlige, hvis de er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige sikkerhed, for at beskytte offentlig orden, sundheden og sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed. EMD fandt ikke, at indgrebene kunne retfærdiggøres som nødvendige af de anførte (legitime) hensyn.

Det skal bemærkes, at EMD har forholdt sig anderledes til nogle sager om religiøse symboler og klædedragt i det offentlige rum. Sagerne *S.A.S v. Frankrig*, dom af 26. juni 2014, *Dakir v. Belgien*, dom af 11. juli 2017 og *Balcacemi og Oussar v. Belgien*, dom af 11. juli 2017, vedrørte lovgivning, der forbød ansigtstildækning i det offentlige rum. Alle tre sager var anlagt af kvinder, der grundet deres religiøse overbevisning ønskede at bære niqab eller burka i det offentlige rum. EMD lagde blandt andet vægt på, at indgrebene i religionsudøvelsen fulgte et legitimt formål, idet staten har en forpligtelse til at fremme social interaktion mellem borgerne. EMD fandt ligeledes, at indgrebene var proportionale, blandt andet fordi straffen for manglende overholdelse af forbuddene var forholdsvis lav. Problemstillingen i de nævnte sager er ikke direkte sammenlignelige med den her foreliggende problemstilling om håndtrykkrav, men sagerne belyser den vide skønsmargin, som stater har, når der skal udarbejdes lovgivning, der regulerer religionsudøvelsen i et demokratisk samfund, hvor der er reelle modsatrettede hensyn over for individets frihed.

Ministeriet har som nævnt ikke behandlet lovudkastets forhold til EMRK artikel 9, men kun forholdt sig til spørgsmålet om håndtrykkravets overensstemmelse med grundlovens § 67. Herom har ministeriet anført, at håndtrykket i Danmark er en traditionel hilseform, hvormed man udviser respekt for de personer, man hilser på. Gensidig respekt anses som en "grundlæggende samfundsværdi" og "dette

udtrykkes i Danmark bl.a. ved håndtrykket". Betingelsen om udveksling af håndtryk anses på den baggrund for at forfølge et legitimt formål.

Instituttet bemærker imidlertid, at der ikke foreligger praksis fra EMD, der direkte har taget stilling til spørgsmål om et obligatorisk håndtryks forenelighed med EMRK, herunder forholdet til artikel 8, 9 eller 14 (se afsnit 1.5.4.).

Praksis viser dog, at der til en vis grad skelnes mellem almindelige borgers tilstedeværelse i det offentlige rum og i en offentlig institution, for eksempel en retssal. Under alle omstændigheder har lovgivers begrundelse for de legitime formål, som et indgreb forfølger, stor betydning for EMD's vurdering.

Den foreliggende praksis vedrørende staternes regulering af forhold, der har betydning for udøvelsen af religionsfriheden og herunder forskelsbehandling på grund af religion, giver et billede af, at EMD overlader stater en særdeles vid skønsmargin, når det gælder regulering, der begrænser religiøse manifestationer.

Den foreliggende retspraksis giver derfor – efter instituttets opfattelse – ikke grundlag for med rimelig sikkerhed at konkludere, at et krav om obligatorisk håndtryk vil være i strid med EMRK, som fortolket af EMD.

Instituttet finder på grund af den manglende forudsigelighed på så væsentligt et område som tildeling af statsborgerskab, at håndtrykskravet som betingelse for statsborgerskab bør genovervejes med henblik på i det mindste at fjerne betydningen af de rene tilfældigheder.

- Instituttet anbefaler, at ministeriet redegør for lovforslagets forhold til EMRK, herunder, hvilke legitime formål det symbolske håndtrykskravet forfølger og, hvorfor kravet er nødvendigt for at opnå formålet.

1.5.4. Nærmere om forholdet til grundlovens § 70 og EMRK artikel 14, sammenholdt med artikel 8 og 9

Hvis der meddeles afslag på dansk statsborgerskab til ansøgere, som af religiøse grunde vægrer sig imod at give hånd til myndighedsrepræsentanter under en grundlovsceremoni, vil det efter instituttets opfattelse rejse spørgsmål efter både grundlovens § 70, hvorefter ingen på grund af sin trosbekendelse må berøves adgangen til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder, og EMRK artikel 14, sammenholdt med artikel 8 og 9, om diskrimination på grundlag af religion ved tildeling af statsborgerskab, jf. herved bl.a. EMD's dom af 13. januar 2015 i *Petropavlovski v. Letland*.

Grundlovens § 70 indeholder et begrænset diskriminationsforbud på grundlag af blandt andet trosbekendelse. Diskriminationsforbuddet

vedrører en persons fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder. Begrebet fortolkes bredt og må antages at omfatte adgangen til statsborgerskab.

Dette forudsættes også i bemærkningerne, hvor det antages, at håndtrykskravet under grundlovsцерemonier forfølger et legitimt formål. Da betingelsen endvidere som udgangspunkt omfatter enhver, er det regeringens opfattelse, at kravet er i overensstemmelse med grundlovens § 70.

Det fremgår som nævnt af bemærkningerne, at regeringen ikke vil afvise, at håndtrykskravet kan medføre, at der vil være personer, som på grund af deres religiøse overbevisning kan opfatte sig som begrænset i adgangen til statsborgerskab. Regeringen udelukker heller ikke, at EMD i en diskriminationssag vil anse håndtrykskravet som indirekte forskelsbehandling på baggrund af religion, jf. EMRK artikel 14.

Instituttet er enig heri. En indirekte forskelsbehandling skal, for at være lovlig, anses som objektivt og rimeligt begrundet, og der skal være et rimeligt forhold mellem de midler, der anvendes, og det mål, der søges realiseret (proportionalitet).

Ministeriet har ved denne vurdering lagt vægt på, at håndtrykskravet som udgangspunkt retter sig mod enhver, og at det er af ringe intensitet. Ministeriet har i den forbindelse anført, at det er frivilligt, om man vil søge dansk statsborgerskab, at afslag på statsborgerskab ikke i sig selv har opholdsretlige konsekvenser, at håndtryk indebærer en meget begrænset berøring af håndflade mod håndflade, og at håndfladen i almindelighed ikke kan betragtes som en særlig intim del af kroppen.

Instituttet skal først bemærke, at for individet kan erhvervelse af dansk statsborgerskab være af overordentlig stor betydning, både identitetsmæssigt og rettighedsmæssigt, herunder for stemmeret ved folketingsvalg, visse stillinger inden for det offentlige og for rejsemuligheder internationalt, for eksempel i forbindelse med uddannelse.

Det skal endvidere bemærkes, at de almindelige krav til statsborgerskabet som udgangspunkt gælder for alle ansøgere, herunder unge, som er født og/eller opvokset i Danmark, og som måske ikke eller kun i ringe grad har tilknytning til andre lande. Kravene omfatter også statsløse indvandrere, som normalt har en særlig interesse i at opnå opholdslandets statsborgerskab.

Håndtrykskravet retter sig mod enhver, men det kan føre til indirekte forskelsbehandling af en minoritetsgruppe på grund af denne gruppes trosopfattelse.

Håndtrykkravet ses alene som en ønsket symbolsk manifestation af udtryk for respekt for repræsentanter for danske myndigheder. I betragtning af, at sådan respekt kan vises på mange måder, samt at konsekvenserne af at undlade kravet om håndtryk kan være meget alvorlige for ansøgerne, finder instituttet, at der ikke er meget, der taler for, at håndtrykkravet betragtes som proportionalt.

Det kommer herved også i betragtning, at håndtrykkravet vil ramme personer, som har dokumenteret, at de i øvrigt opfylder alle indfødsretslovgivningens krævende integrationsbetingelser. Også på den baggrund kan det forekomme uforholdsmæssigt indgribende at lade undladelsen af at opfylde betingelsen om udveksling af håndtryk føre til afslag på dansk statsborgerskab.

Der kan i den forbindelse henvises til EMD's betragtninger i sagen Biao mod Danmark af 24. maj 2016 om anvendelse af 26-årsreglen i en familiesammenførings sag. Her afviste EMD regeringens argument om, at det var proportionalt at stille tillægskrav til statsborgerskab med en bemærkning om, at regeringen syntes at overse de stærke integrationskrav, der i forvejen blev stillet for at opnå dansk statsborgerskab (se dommens pr. 125).¹

2. FORHØJELSE AF GEBYR FOR ANSØGNING OM DANSK INDFØDSRET VED NATURALISATION

En række elementer i forbindelse med den nye indfødsrets aftale vil kræve øget administration. På den baggrund er et andet af lovforslagets formål at hæve det nuværende ansøgningsgebyr på 1.200 kr. for ansøgning om dansk indfødsret ved naturalisation.

En gebyrfinansiering af den øgede administration vil medføre en generel gebyrstigning på 2.600 kr. Ifølge lovforslaget skal indfødsretslovens § 12, stk. 1, 1. pkt. derfor ændres, således at det fremgår, at ansøgningsgebyret fremover er på 3.800 kr.

De nye elementer, som vil medføre øget administration i bl.a. Udlændinge- og Integrationsministeriet (men også kommunerne og Sundheds- og Ældreministeriet) er følgende:

- Indførelse af statsborgerskabsceremonier,
- oprettelse af en ny enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, som i forbindelse med behandlingen af sager om dispensation på grund af sygdom m.v. kan anmodes om en vurdering af de foreliggende lægelige oplysninger efter behov kan anmodes om en vurdering af de foreliggende lægelige oplysninger,

---

¹ Se modsætningsvist EMD's vurdering af art. 14 i afgørelsen i S.A.S. v. Frankrig, præmis 160-162, der omhandlede Frankrigs forbud mod ansigtstildækning.

- øget fokus på mulighederne for at indlede sager om frakendelse af indfødsret på grund af svig
- skærpede dokumentationskrav i sygdomssager, hvor ansøgerne anmoder om dispensation fra sprog- og videnskrav

I bemærkningerne henvises der til Europarådets konvention om statsborgerret (statsborgerretskonventionen) artikel 13, stk. 1, hvorefter staten skal sikre, at gebyrer for erhvervelse af landets statsborgerskab er rimeligt. I rimelighedsvurderingen indgår, at gebyret ikke må have en sådan størrelse, at det kan udgøre en hindring for, at ansøgeren søger om statsborgerskab.

Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, at spørgsmålet om, hvorvidt et gebyr er rimeligt, må besvares i lyset af alle relevante omstændigheder.

Instituttet er opmærksomt på, at statsborgerretskonventionen ikke inddrager honorar for udstedelse af speciallægeerklæringer m.v., som kræves i sygdomssager, hvor der søges om dispensation fra sprog- og videnskrav.

Instituttet vil alligevel henlede opmærksomheden på, at disse attester formentlig kan blive dyrere, fordi lægerne efter den nye indfødsretsftale skal tage stilling til væsentlig flere forhold end tidligere, herunder prognosen for bedring af ansøgerens tilstand og muligheden for, at ansøgeren inden for en overskuelig periode (5 år) vil kunne tilegne sig danskundskaber på et eller andet niveau. Samtidig skal aftalen sikre, at antallet af dispensationer mindskes. Antallet lå i 2017 på 13, medens 346 ansøgere fik afslag.

For alvorligt syge ansøgere vil det formentlig kunne udgøre et økonomisk problem, hvis de skal betale både det nye høje gebyr og dyrere lægeerklæringer for at kunne ansøge om at opnå indfødsret ved dispensation fra sprog og videnskravene, og for nogle vil det muligvis kunne udgøre en hindring – navnlig under hensyn til, at chancerne for at opnå dispensation kan forekomme små.

- Instituttet anbefaler, at denne problemstilling overvejes i ministeriet og Folketingets indfødsretsudvalg.
- Instituttet anbefaler endvidere, at det overvejes, om ansøgerne kan få vanskeligheder ved at få udfærdiget speciallægeerklæringer fremover, under hensyn til at lægerne nu blandt andet skal udtale sig om ansøgernes prognoser med hensyn til at kunne bestå forskellige sprogrøver m.v.

3. OPRETTELSE AF EN ENHED I STYRELSEN FOR PATIENTSIKKERHED, DER KAN VURDERE LÆGELIGE OPLYSNINGER I DE SÅKALDTE SYGDOMSSAGER

Det fremgår af den nye indfødsretsaf tale, at aftaleparterne ønsker at styrke de lægefaglige diagnoser i sygdomssager, hvor der søges om dispensation fra sprog- og videnskravet. Der vil derfor blive oprettet en ny enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, som kan anmodes om en vurdering af de lægelige oplysninger, hvis der måtte være behov derfor.

Instituttet finder ikke, at det fremgår klart af lovudkastet, hvem der kan anmode den nye enhed om at vurdere de lægelige oplysninger. Så vidt instituttet forstår, er det først og fremmest medlemmer af Folketingets Indfødsretsudvalg – og så formentlig også medarbejdere i Integrations- og Udlændingeministeriets Indfødsretskontor.

Instituttet finder også, at muligheden bør stå åben for ansøgerne. Det skal desuden bemærkes, at der efter almindelige forvaltningsretlige principper – som forudsættes anvendt analogt i indfødsretssager – kan være pligt til partshøring, når en myndighed indhenter oplysninger, som parten ikke er bekendt med.

- Instituttet anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet uddyber det anførte i bemærkningerne med nærmere oplysninger om processen i forbindelse med indhentelse af lægelige vurderinger fra den nye enhed under Styrelsen for Patientsikkerhed, herunder også om ansøgernes retsstilling.

Der henvises til ministeriets j.nr.: 2018-9948.

Med venlig hilsen

Christoffer Badse

MONITORERINGSCHEF